

*Τετρακόσιες παραγωγές:
Μια αναδρομή στις
παραστάσεις του Θεατρικού
Οργανισμού Κύπρου*

Της Άντρης Χ. Κωνσταντίνου

*Four hundred productions:
A review of the plays
staged by the Cyprus
Theatre Organisation*

By Andri H. Constantinou

Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, Πέμπτη 18 Νοεμβρίου 1971:

*Τους θεούς παρακαλώ να με γλυτώνουν τέλος
απ' τα βάσανα αυτά, που ολόκληρο ένα χρόνο
σαν το σκυλί πάνω στον Ατρείδων
τις στέγες κοιμάμενος τραβώ μ' αυτή εδώ τη φρουρά μου.*

Τα πρώτα λόγια του Φρουρού στον *Αγαμέμνονα* του Αισχύλου, στη μετάφραση του Ιωάννη Γρυπάρη, ειπώθηκαν από τον αξέχαστο Ανδρέα Μούστρα και ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου (ΘΟΚ) ήταν πλέον πραγματικότητα.

Σήμερα, τέσσερις δεκαετίες αργότερα, ανατρέχουμε στην αξιοσημείωτη πλέον ιστορία του κυπριακού κρατικού θεάτρου. Ο ΘΟΚ, το καλοκαίρι του 2012, ανεβάζει την τετρακοσιοστή του παραγωγή και ολοκληρώνει την τεσσαρακοστή πρώτη θεατρική περίοδο στην ιστορία του, έχοντας επιτέλους αποκτήσει το ιδιόκτητο, σύγχρονο θέατρό του, που θα φιλοξενήσει για πρώτη φορά τις παραστάσεις του το επόμενο φθινόπωρο.

Χιλιάδες πρωινές, απογευματινές, βραδινές παραστάσεις δόθηκαν, κάθε μια από αυτές μοναδική, αλλιώςτική από τις άλλες παραστάσεις της ίδιας παραγωγής. Πολλές εκατοντάδες καλλιτεχνών έχουν διασχίσει τις σκηνές του, έχουν συμβάλει στη δυναμική, την αισθητική, την όψη, τους ήχους των παραστάσεών του. Και φυσικά εκατοντάδες χιλιάδες θεατές. Ο λόγος εκατοντάδων συγγραφέων έχει ακουστεί, αυτούσιος ή μεταφρασμένος, μεταφέροντας τη διάνοια, τις αντιλήψεις, την ανησυχία και την ευαισθησία από άλλες εποχές και άλλες κουλτούρες αλλά και του καιρού μας και του τόπου μας. Αναρίθμητα θεατρικά πρόσωπα έχουν ζήσει τη σύντομή τους ζωή πάνω στις σκηνές του: φώναξαν, γέλασαν, έκλαψαν, πέθαναν. Ένας μεγάλος πλούτος ανθρώπινης δραστηριότητας, προβληματισμού, έμπνευσης και ταλέντου έχει διαχυθεί, με αφορμή τη μαγευτική και σύνθετη τέχνη του θεάτρου, αρχαία αλλά και δυναμικά σύγχρονη.

Τη διαδρομή του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου αυτές τις τέσσερις δεκαετίες θα επιχειρήσουμε να διαγράψουμε σε αδρές γραμμές. Ο Οργανισμός από το 1979 και εώς επέκτεινε τη δραστηριότητά του στη θεατρική ανάπτυξη, στη στήριξη δηλαδή των ιδιωτικών θιάσων και θεατρικών ομάδων αλλά και του κυπριακού θεατρικού έργου, στη θεατρική υποδομή, στο σχολικό και ερασιτεχνικό θέατρο. Προχώρησε δε πρόσφατα, σε συνεργασία με τον Δήμο Λεμεσού, στη δημιουργία του Θεατρικού Μουσείου Κύπρου που λειτουργεί στη Λεμεσό από τον Μάρτιο του 2012.

Ο ΘΟΚ θεσμοθέτησε το 1999 τα βραβεία ΘΟΚ για όλες τις πτυχές της θεατρικής δημιουργίας. Είναι ενεργό μέλος της Συνόδου των Θεάτρων της Ευρώπης (European Theatre Convention) και συμμετέχει τακτικά σε διεθνείς διοργανώσεις και φεστιβάλ.

Η παρουσίαση και κυρίως η αξιολόγηση μιας τόσο μακράς διαδρομής σε ένα ολιγοσέλιδο κείμενο δεν είναι εύκολο εγχείρημα. Πόσο μάλλον αν λάβουμε υπόψη το εγγενές πρόβλημα της θεατρολογικής έρευνας: το γεγονός ότι μια παραγωγή, μετά την ολοκλήρωση των παραστάσεων, αφήνει ελάχιστες αντικειμενικές μαρτυρίες. Το παρόν κείμενο προτίθεται απλώς να παρουσιάσει τη διαδρομή του ΘΟΚ αυτές τις τέσσερις δεκαετίες, από την πρώτη στην τετρακοσιοστή παραγωγή και επιδιώκει να δώσει μια σφαιρική εικόνα και να αναδείξει σταθμούς και παραστάσεις που άφησαν τη σφραγίδα τους στην ιστορία του κυπριακού θεάτρου.

Nicosia Municipal Theatre, Thursday, 18 November 1971:

*I pray the gods will give me some relief
and end this weary job. One long full year
I've been lying here, on this rooftop,
the palace of the sons of Atreus,
resting on my arms, just like a dog.*

When unforgettable actor Andreas Moustras uttered these first lines of the Watchman in Aeschylus' *Agamemnon* (translated into modern Greek by Ioannis Gryparis), the Cyprus Theatre Organisation (THOC) was born.

Some four decades later, looking back one realises that the remarkable history of the state theatre, took place in a small country with less than half a century of independence and democracy. In the summer of 2012, THOC will be staging its 400th production, in its 41st theatrical season. The organisation has at long last acquired its own premises which will host the first performances in the coming autumn.

During this time there have been thousands of different performances of the same production, each one unique. Hundreds of artists have appeared on stage, bringing forth the dynamics, the aesthetics, the spectacle and the sounds of the performance. And more over hundreds of thousands of people watched these performances.

The words of hundreds of playwrights have been heard in the original or in translation, communicating to today's audiences the intelligence and the percepts, the concerns and sensitivities of societies of the past and different cultures but also creating an awareness of contemporary and topical issues. Countless characters have traversed their short lives, on stage; they laughed, yelled, cried, died. An enormous wealth of human activity, reflexion, inspiration and talent has been shared amongst artists and audiences alike through the magical and highly complex art of the theatre, both as classical drama or contemporary repertoire.

This forty year route of the Cyprus Theatre Organisation, we shall attempt to trace broadly. From 1979 onward THOC expanded its activities to the development of theatre funding private companies and troupes but also supporting individual theatre projects, infrastructure and school and amateur theatre. Recently, and in collaboration with the Limassol municipality, THOC founded the Cyprus Theatre Museum which opened its doors in Limassol in March 2012.

In 1999 the Organisation launched the THOC awards, covering all aspects of theatrical creativity. THOC is an active member of the European Theatre Convention and regularly takes part in international organisations and festivals.

It is no easy task to outline much less to evaluate THOC'S 40year history in the space of a few pages. The task is further complicated if one takes into account a difficulty inherent in theatre research: few objective testimonies remain after a production is over. This article therefore attempts only to give an account of THOC's history over the past four decades, from the very first up to its 400th production: to provide a general overview, highlighted by landmarks and some of the most important performances.

Αγαμέμνων/Agamemnon, 1971

Η ίδρυση

Από το τέλος της δεκαετίας του 1950, πριν ακόμα εγκαθιδρυθεί επίσημα η Κυπριακή Δημοκρατία, καλλιτέχνες και πνευματικοί άνθρωποι υποστήριζαν ότι είναι αναγκαία η δημιουργία κρατικού θεάτρου. Οι φωνές αυτές ήταν επίμονες όμως η ανταπόκριση της πολιτείας περιοριζόταν αρχικά σε έκφραση καλών προθέσεων, σε επί μέρους ενέργειες, σχέδια και απόπειρες.

Το 1967 εγκαινιάστηκε το Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας και το 1969 έλαβαν χώρα δύο αποφασιστικές κινήσεις: η πρώτη ήταν η ανάθεση στον σκηνοθέτη Τάκη Μουζενίδη, με την ιδιότητα του εμπειρογνώμονα της UNESCO, της εκπόνησης μιας μελέτης για τις προϋποθέσεις και τη δυνατότητα ίδρυσης κρατικού θεάτρου στην Κύπρο. Πολλές από τις προτάσεις της Έκθεσης Μουζενίδη θα υιοθετηθούν στη συνέχεια κατά την ίδρυση του ΘΟΚ. Η δεύτερη κίνηση ήταν η δημιουργία θεατρικής ομάδας από έναν κρατικό φορέα, το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου. Στα δύο χρόνια της λειτουργίας του (1969-1971) το *Θεατράκι του ΡΙΚ*, όπως έμεινε στην ιστορία, με το υψηλό επίπεδο των παραγωγών του, έδωσε στην πολιτεία το πειστήριο που χρειαζόταν για να διαθέσει το κονδύλι για τη δημιουργία του επίσημου θεάτρου της Κύπρου.

Πρέπει να αναφερθούμε και σε άλλη μία καίρια προϋπόθεση για τη δημιουργία του ΘΟΚ. Πρόκειται, βέβαια, για τη θεατρική δραστηριότητα κατά τις δεκαετίες που προηγήθηκαν, μέσα από την οποία πολλοί καλλιτέχνες, οι περισσότεροι αυτοδίδακτοι ηθοποιοί, υπό αντίξοες συνθήκες, συνέβαλαν στην εξέλιξη της θεατρικής τέχνης στο νησί. Έτσι, στην αρχή της δεκαετίας του 1970 ήταν ώριμες οι συνθήκες για τη δημιουργία του κρατικού, πλήρως επιχορηγούμενου θεάτρου.¹

Στις 8 Οκτωβρίου 1970 ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου αποτελεί πλέον νομικό πρόσωπο και τον Νοέμβριο του 1971 εγκαινιάζει τη δραστηριότητά του με δύο έργα, επιλεγμένα ώστε να παραπέμπουν παράλληλα στην κλασική αρχαιότητα και τη νεοελληνική πνευματική παραγωγή. Τα έργα είναι ο *Αγαμέμνων* του Αισχύλου (σκηνοθεσία Νίκος Χατζίσκος) και ο *Ποπολάρος* του Γρηγόριου Ξενόπουλου (σκηνοθεσία Βλαδίμηρος Καυκαρίδης). Το Εθνικό Θέατρο της Ελλάδας τέσσερις δεκαετίες νωρίτερα (1932) ξεκινούσε τη διαδρομή του με τον *Αγαμέμνονα* στην ίδια μετάφραση και το έργο του Ξενόπουλου *Ο θείος Όνειρος*.

¹ Για το θέατρο στην Κύπρο από πριν από την Ανεξαρτησία βλ. Γιάννης Κασούρης, *Το θέατρο στην Κύπρο, τόμος Α': 1860-1939, τόμος Β': 1940-1959*, Λευκωσία 2005. Για την επόμενη περίοδο βλ. Άννη Χ. Κωνσταντίνου, *Το θέατρο στην Κύπρο (1960-1974): Οι θίασοι, η κρατική πολιτική και τα πρώτα χρόνια του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου*, Καστανιώτης, Αθήνα 2007.

The foundation

As far back as the late '50s, even before the establishment of the Republic of Cyprus, artists and other intellectuals had been pressing for the founding of a state theatre. The pressure persisted, but the state's initial response was limited to paying lip service to those demands and to taking some isolated and half-hearted measures.

The year 1967 witnessed the opening of the Nicosia Municipal Theatre, and in 1969 two decisive events took place: one was the commissioning of director Takis Mouzenides, in his capacity as a UNESCO expert, to undertake a feasibility study for establishing a state theatre in Cyprus. A number of the recommendations included in Mouzenides' report were subsequently adopted for the establishment of THOC. The other event was the set up of a small theatre by a semi-governmental agency, the Cyprus Broadcasting Corporation (CyBC). In its two years of existence (1969-1971), due to the high quality of its productions, the "Theatraki" ("The Little Theatre"), as it came to be known, provided the necessary proof that it was worth funding the founding of a state theatre organisation.

It is also worth mentioning another factor leading to the foundation of THOC: the theatrical activity that had gone on during the preceding decades, a time when many artists, most of them amateurs and hindered by adverse circumstances, contributed to the evolution of the art of theatre in Cyprus, so that by the early '70s the time was ripe for acquiring a fully funded state theatre.¹

On October 8 1970 THOC's Act of foundation was a fact. In November of 1971 the state theatre was inaugurated with two plays, especially selected with a mind to combine both classical and contemporary Greek plays. These were *Agamemnon* by Aeschylus -directed by Nikos Hadjiskos- and *Popolaros* by Gregorios Xenopoulos - directed by Vladimiros Kafkarides. Four decades earlier (1932), The National Theatre of Greece had similarly opened its doors with *Agamemnon* (same translation), with Gregorios Xenopoulos' *Uncle Dream*.

¹ On the theatre in Cyprus in the pre-Independence era, see Yiannis Katsouris' *Theatre in Cyprus, volume 1: 1860-1939, volume 2: 1940-1959*, Nicosia 2005. On the subsequent period, see Andri H. Constantinou's *Theatre in Cyprus (1960-1974): The theatre groups, government policy and the early years of the Cyprus Theatre Organisation*, Kastaniotis, Athens 2007.

Αισχύλου Αγαμέμνων, 1971
Aeschylus Agamemnon

Η τριετία 1971-1974:

Η εδραίωση και η διαμόρφωση της ταυτότητας

Ο πρώτος διευθυντής του ΘΟΚ, Νίκος Χατζίσκος, έρχεται στην Κύπρο ύστερα από πρόταση του ελληνικού κράτους, με την αίγλη του επιτυχημένου ηθοποιού και θιασάρχη. Αντιπροσωπεύει μια παραδοσιακή αντίληψη για την υποκριτική και τη σκηνοθεσία. Η παρουσία του γίνεται με θαυμασμό δεκτή από μια μερίδα του Τύπου, αλλά συναντά επιφυλάξεις από έγκυρους παρατηρητές της θεατρικής ζωής. Ο Χατζίσκος παρέμεινε σε αυτή τη θέση για έναν χρόνο. Ύστερα από διαφωνίες με το Διοικητικό Συμβούλιο, πρόεδρος του οποίου ήταν ο Φρίξος Βράχας, αποχωρεί τον Οκτώβριο του 1972. Το Συμβούλιο δεν αναζητεί νέο διευθυντή αλλά έναν μόνιμο διδάσκαλο-σκηνοθέτη και καταλήγει στον Σωκράτη Καραντινό, ο οποίος αναλαμβάνει καθήκοντα Καλλιτεχνικού Συμβούλου και Σκηνοθέτη-Διδασκάλου, τον Δεκέμβριο του 1972, θέση που θα διατηρήσει μέχρι το καλοκαίρι του 1974.

Ο Καραντινός σκηνοθέτησε έργα από το κλασικό ρεπερτόριο και οι παραστάσεις του ήταν πάντα προσεγμένες, προσέγγισε δε τα έργα με θρησκευτική σχεδόν προσήλωση στο κείμενο. Πριν ακόμα αναλάβει τη διεύθυνση του Οργανισμού σκηνοθέτησε, τον Οκτώβριο του 1972, την *Τρισεύγενη* του Κωστή Παλαμά, με την Πατρίτσια Πετμεριδίου (τότε Τύμβιου) στον επώνυμο ρόλο. Η παραγωγή περιόδεψε τον Ιούνιο του 1973 στην Αλεξάνδρεια και στο Κάιρο, στο πλαίσιο των εορτασμών για τα εκατό χρόνια της Κυπριακής Αδελφότητας Αιγύπτου. Πρόκειται για την πρώτη εμφάνιση του ΘΟΚ εκτός Κύπρου. Η παράσταση έγινε δεκτή με ενθουσιασμό από τις ελληνικές παροικίες των δύο πόλεων.

Ο Καραντινός, μεταξύ άλλων σκηνοθέτησε, με τη συμμετοχή της Αντιγόνης Βαλάκου, τη *Θαυμαστή Μπαλωματού* του Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα και *Το σπίτι της Κούκλας* του Ερρίκου Ίβsen. Η προσφορά του στο κυπριακό θέατρο έγκειται σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι έδειξε εμπιστοσύνη στους Κύπριους σκηνοθέτες: οι μεγαλύτερες επιτυχίες του ΘΟΚ κατά την πρώτη τριετία, ως προς την ανταπόκριση του κοινού, ήταν οι παραγωγές της *Αυλής των θαυμάτων* του Ιάκωβου Καμπανέλλη, σε σκηνοθεσία Βλαδίμηρου Καυκαρίδη και του *Δον Καμίλλο* του Σωτήρη Πατατζή, σε σκηνοθεσία Νίκου Σιαφκάλη. Η κωμωδία του Πατατζή υπήρξε μια από τις πιο επιτυχημένες εισπρακτικά παραστάσεις του ΘΟΚ, με *Δον Καμίλλο* τον Στέλιο Καυκαρίδη και *Πεπόνε* τον Ανδρέα Μούστρα. Από τις παραγωγές της τριετίας αναφέρουμε επίσης τους *Παλαιστές* του Στρατή Καρρά (σκηνοθεσία Βλαδίμηρος Καυκαρίδης) και τη *Θεανώ* του Μιχάλη Πιτσιλλίδη (σκηνοθεσία Νίκος Σιαφκάλης), που είναι το πρώτο κυπριακό έργο που ανεβάσει ο ΘΟΚ.

Δον Καμίλλο/
Don Camillo, 1974

Τρισεύγενη/Trisevgeni, 1972

Θεανώ/Theano, 1973

Όμηρον/Hostages, 1973

Παλαιστές/
Wrestlers,
1973

1971-1974:

Consolidation and the forging of identity

The first Director of THOC, Nikos Hadjiskos, arrived on the island on a proposal by the Greek government, carrying with him the fame of an accomplished actor and theatre Head. Hadjiskos represented a rather traditional school of acting and direction. Whereas his arrival was hailed by one section of the press, some more sophisticated local theatre supporters had their reservations. Hadjiskos was to hold the position of Director for a year. Following a disagreement with the board of directors, chaired by Frixos Vrachas, Hadjiskos rendered his resignation in October 1972. Instead of seeking out a new manager, the board preferred to hire a permanent *tutor-director*, and eventually decided on Socrates Karandinos, who took over in December 1972 under the titles of Artistic Advisor and Tutor-Director, a position he would hold until the summer of 1974.

Karandinos directed works from the classical repertoire and his productions were well thought out. He approached productions with a quasi-religious dedication to the script. Even before taking over at THOC he had directed, in October 1972, the play *Trisevgeni* by Costis Palamas, with Patricia Pettemeridou in the leading role. In June 1973 the production went on a tour of Alexandria and Cairo, as part of festivities marking the centenary of the Cypriot Community in Egypt. This was THOC's first foray abroad. The performances were warmly received by the Greek diaspora in both cities.

Karandinos also directed amongst other plays (with the guest star participation of Antigone Valakou) Federico Garcia Lorca's *The shoemaker's prodigious wife* and Henrik Ibsen's *The doll's house*. His contribution to Cypriot theatre mainly lies in his trust in Cypriot directors. THOC's greatest commercial successes during its first three years were *The courtyard of miracles* by Iacovos Kambanellis, directed by Vladimiros Kafkarides and *Don Camillo* by Soteris Patatzis, directed by Nikos Shafkalis.

One of the most commercially successful productions ever mounted, Patatzis' comedy, featured Stelios Kafkarides as Don Camillo and Andreas Moustas in the role of Pepone. Other noteworthy plays of this time period included *The wrestlers* by Stratis Karras, directed by Vladimiros Kafkarides and *Theano* by Michalis Pitsilides, the first homebrew production mounted by THOC.

Το σπίτι της κούκλας/The Doll's House, 1974

1974-1975:

Κρίση και μεταβατική περίοδος

Μετά τη γενική αποδιοργάνωση που επέφεραν το πραξικόπημα και η τουρκική εισβολή του καλοκαιριού του 1974, ο θίασος καταφέρνει το φθινόπωρο να ανασυγκροτηθεί και πραγματοποιεί περιοδεία σε πολλές πόλεις της Ελλάδας. Στη διάρκεια της περιοδείας παρουσιάζονται οι παραγωγές της περιόδου 1973-1974, *Όμηροι* του Λουκή Ακρίτα και *Το Νερόν του Δρόπη* του Μιχάλη Πασιαρδή, αποσπώντας ευνοϊκά σχόλια. Τα έσοδα της περιοδείας διατίθενται υπέρ του Ταμείου Εκτοπισθέντων και Παθόντων.

Κατά την περίοδο 1974-1975 καθήκοντα διευθυντή ασκεί ο Ιάκωβος Φιλίππου, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου. Αρχικά επαναλαμβάνονται παραγωγές των προηγούμενων περιόδων που είχαν ευρεία απήχηση ενώ παραστάσεις δίνονται και σε καταυλισμούς προσφύγων με ελεύθερη είσοδο.

Η πρώτη νέα παραγωγή ανεβαίνει στις 15 Φεβρουαρίου 1975 και είναι ένα έργο πολιτικής υφής, η επαναστατική *Αντιγόνη* του Ζαν Ανουίι. Τον Οκτώβριο του 1975 ανεβαίνει *Ο καυκασιανός κύκλος με την κιμωλία* του Μπέρτολτ Μπρεχτ. Πρόκειται για την πρώτη παρουσίαση Μπρεχτ στην Κύπρο που εντοπίζουμε. Την παράσταση σκηνοθετεί ο Γερμανός Heinz Uwe Haus. Η επίσκεψη του Χάουζ λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο πολιτιστικής συνεργασίας της Γερμανικής Λαϊκής Δημοκρατίας με την Κυπριακή Δημοκρατία. Η παραγωγή σημειώνει τόσο καλλιτεχνική όσο και εμπορική επιτυχία.² Πρόκειται για μια σημαντική στιγμή στην ιστορία του ΘΟΚ.

Το νερόν του Δρόπη/ *The Water of Dropis*, 1974

Ο καυκασιανός κύκλος με την κιμωλία/
The Caucasian Chalk Circle, 1975

1974-1975:

A time of crisis and transition

Following the general disarray created by the coup and the Turkish invasion in the summer of 1974, by autumn of the same year THOC had managed to regroup, and go out on a tour of several cities in Greece. Featuring in the tour were the 1973-74 period productions, such as the *Hostages* by Loukis Akritas and *To neron tou Dropi* by Michalis Pashardis, both drawing positive comments. The proceeds from the tour were donated to the Displaced Persons Fund.

Iacovos Philippou, a member of the board of directors, served as acting Director from 1974 to 1975. During this period THOC staged new versions of some previous productions that were very popular, with a number of plays performed at refugee camps, free of charge.

The first new production mounted on February 15th 1975, was a work with political undertones: *Antigone* by Jean Anouilh.

In October 1975 *The Caucasian chalk circle* by Bertolt Brecht, was the first ever production of Brecht's work in Cyprus. The play was directed by Heinz Uwe Haus, who was on a visit to the island as part of a cultural exchange agreement signed between the German Democratic Republic and Cyprus. The production was both an artistic and commercial success,² and would prove to be an important landmark in the history of THOC.

² Στοιχεία για την προσέλευση του κοινού παρατίθενται στην έκδοση *Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου: Τα πρώτα δέκα χρόνια. 1971-1981*, (επιμ. Νίκη Μαραγκού), Λευκωσία 1982.

² For data on attendances, refer to *Cyprus Theatre Organisation: the first ten years. 1971-1981*, Nicosia 1982 (edited by Niki Marangou)

1976–1980:

Η διεύρυνση της εμβέλειας και των δραστηριοτήτων.

Η Παιδική και Δεύτερη Σκηνή

Τον Δεκέμβριο του 1975 τη διεύθυνση του ΘΟΚ αναλαμβάνει ο Εύης Γαβριλίδης, ο οποίος θα διατηρήσει αυτή τη θέση για δεκατρία χρόνια, μέχρι το τέλος του 1988. Ο Γαβριλίδης σκηνοθέτησε ή συν-σκηνοθέτησε συνολικά 38 παραγωγές στον ΘΟΚ, δείχνοντας προτίμηση στην κλασική κωμωδία και σε έργα από το σύγχρονο ρεπερτόριο.

Εντός του 1976 γίνονται δύο σημαντικές κινήσεις: η δημιουργία της Παιδικής Σκηνής και η πρώτη προσπάθεια για μια Δεύτερη Σκηνή του ΘΟΚ. Η Παιδική Σκηνή θα συνεχίσει αδιάλειπτα τη λειτουργία της μέχρι σήμερα. Στις 11 Απριλίου δίνει την πρώτη της παράσταση με τον *Παπουτσωμένο γάτο* του Μπράιαν Γουί σε σκηνοθεσία Μόνικας Βασιλείου και συνεχίζει με αξέχαστες για τους μικρούς θεατές εκείνης της εποχής παραγωγές, *Τα δύο μαγεμένα δεντράκια*³ του Ευγένιου Σβαρτς και *Το βαρελάκι με το μέλι* του Λεβ Ουσίνωφ σε σκηνοθεσία Βλαδίμηρου Καυκαρίδη. Ο *Οδυσσεύβας* της Ξένιας Καλογεροπούλου το 1984 (σκηνοθεσία Τάσος Αναστασίου), το *Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας* του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ σε διασκευή Κωστή Κολώτα το 1995, (σκηνοθεσία Ανδρέας Μαραγκός), *Οι Φασουλίδες* του Κασιπώρα Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα σε διασκευή Γιάννη Καλατζόπουλου το 2008 (σκηνοθεσία Ισίδωρος Σιδέρης) και το *Ρουμπελστίλτσκιν* του Μάικ Κένι το 2010 (σκηνοθεσία Βασίλης Ανδρέου) είναι μερικές από τις σημαντικές στιγμές της Παιδικής Σκηνής.

Η Δεύτερη Σκηνή του ΘΟΚ εγκαινιάζεται την άνοιξη του 1976 με τον *Επιστάτη* του –νομπελίστα σήμερα– Χάρολντ Πίντερ. Σκηνοθέτης είναι ο Ανδρέας Μαραγκός και τους ρόλους μοιράζονται τρεις από τους σημαντικότερους ηθοποιούς του ΘΟΚ, οι Ευτύχιος Πουλλαΐδης, Σπύρος Σταυρινίδης και Αντώνης Κατσαρής. Η δεύτερη παραγωγή είναι *Ο κυριακάτικος περίπατος* του Ζωρζ Μισέλ, ένα έργο στο κλίμα του θεάτρου του παραλόγου, μια από τις πρώτες σκηνοθεσίες του Νίκου Χαραλάμπους στον ΘΟΚ. Οι παραστάσεις παρουσιάζονται στο Θεατράκι του ΠΙΚ.

Την ίδια χρονιά ο Χάιντς Ούβε Χάουζ επανέρχεται και σκηνοθετεί το έργο του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ *Με το ίδιο μέτρο*, που ανεβαίνει τον Μάρτιο του 1976. Πρόκειται για την πρώτη παράσταση έργου του Σαίξπηρ από τον ΘΟΚ, με την οποία ο Οργανισμός πραγματοποιεί την πρώτη του έξοδο στην Ευρώπη: τον Απρίλιο του 1976 συμμετέχει στο Φεστιβάλ Σαίξπηρ στη Βαϊμάρ. Η παράσταση σημειώνει επιτυχία και αποσπά ευνοϊκά σχόλια από τον γερμανικό Τύπο.⁴ Το 1976 κλείνει με μια μεγάλη επιτυχία, τον *Καλό στρατιώτη Σβέικ* του Γιάρροσλαβ Χάσεκ (διασκευή Σωτήρης Πατατζής), σε σκηνοθεσία Βλαδίμηρου Καυκαρίδη. Πρόκειται για μια από τις πιο επιτυχείς εισηρακτικά παραστάσεις μέχρι τότε.

³ «Υποδειγματική» χαρακτηρίζει την παράσταση ο Τάσος Λιγνάδης και «άριστη» την επιλογή του κειμένου, στο δημοσίευσμά του «Κυπριακό Θέατρο: Μια ελπίδα», περ. *Επικάμα*, 16 Δεκεμβρίου 1976 (αναδημοσιεύεται στην έκδοση *Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου*..., ό.π., σσ. 50-51).

⁴ Βλ. σχετικά *Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου*..., ό.π., σσ. 40 και 42.

1976–1980:

Expanding activities and scope.

The Children's Stage and the Second Stage

In December 1975, Evis Gavrielides took over as Director of THOC; he would hold that position for 13 years, until the end of 1988. Gavrielides directed and co-directed a total of 38 productions, mostly classical comedy and works from the modern repertoire.

Two important developments took place in 1976: the set up of the Children's Stage and the first attempt at running a Second Stage. The Children's Stage would continue up until the present day. On April 11th 1976 it gave its first performance with Brian Way's *Puss n' boots*, directed by Monica Vassiliou. There followed some memorable productions for the little folk: Eugene Swarts' *The two enchanted trees*³ and Lev Ustinov's *The honey pot*, directed by Vladimiros Kafkarides, *Odyssevach* by Xenia Kaloyeropoulou (1984, directed by Tasos Anastasiou), William Shakespeare's *Midsummer night's dream*, adapted by Costis Kolotas (1995, directed by Andreas Marangos), Federico Garcia Lorca's *The Billy-Club Puppets* (adapted by Yiannis Kalatzopoulos and directed by Isidoros Sideris), and Mike Kenny's *Rumpelstiltskin* (2010, directed by Vasilis Andreou).

The Second Stage opened in the spring of 1976 with *The Caretaker* by -Nobel prize laureate to be- Harold Pinter. Directed by Andreas Marangos, it casted three of the most important actors in the history of THOC: Eftychios Poullaides, Spyros Stavriniades and Antonis Katsaris. The second production was George Michel's *Sunday promenade*, a play with undertones of the theatre of the absurd, and one of Nicos Charalambous' first directions with THOC. The play was hosted at the CyBC's Little Theatre.

The same year saw the return of Heinz Uwe Haus, who in March directed William Shakespeare's *Measure for measure*. It was the first performance of a Shakespeare work by THOC outside the Greek world: in April 1976 the Organisation took part in the Shakespeare Festival in Weimar, Germany. The performance was a success, garnering positive reviews in the German press.⁴

The year 1976 closed on a high note, with the performing of Jaroslav Hasek's *The good soldier Schweik*, adapted by Soteris Patatzis and directed by Vladimiros Kafkarides. It was one of THOC's greatest commercial successes until that time.

³ Tasos Lignadis dubbed the performance "exemplary" and described the script as "excellent" in his article 'Cypriot theatre: a hope', published in *Epikera* magazine on 16 December 1976 (reprinted in the publication *Cyprus Theatre Organisation*..., Ibid, pp.50-51)

⁴ cf. *Cyprus Theatre Organisation*..., Ibid, pp.40 and 42

Ο παπουτσωμένος γάτος/
Puss 'N Boots, 1976

Οι Φασουλίδες του Κασιμπόρα/
The Billy-Club Puppets, 2008

Τα δύο μαγεμένα δεντράκια/
The two enchanted tress, 1976

Η συνεργασία με τον Χάουζ αποδεικνύεται καρποφόρα για τον ΘΟΚ, αφού οδηγεί σε καλλιτεχνικές επιτυχίες και παράλληλα προσελκύει ευρύτερο κοινό. Έτσι ο Ανατολικογερμανός -με τους τότε όρους- σκηνοθέτης το 1977 βρίσκεται πάλι στην Κύπρο όπου αυτή τη φορά δημιουργεί, σε συνεργασία με τους Νίκο Κουρούσι (σκηνικά), Γκλυν Χιουζ (κοστούμια), Γιώργο Κοτσώνη (μουσική), μια από τις σημαντικότερες παραστάσεις στην ιστορία του ΘΟΚ, με το έργο του Μπρεχτ *Η Μάνα Κουράγιο και τα παιδιά της*, με Μάνα Κουράγιο τη Δέσποινα Μπεμπεδέλη σε μια από τις πιο σημαντικές ερμηνείες της καριέρας της. Η παραγωγή έχει επιτυχία στην Κύπρο αλλά η έκπληξη έρχεται από την Αθήνα, όπου οι πέντε παραστάσεις στο Εθνικό Θέατρο τον Μάιο του 1978 συναντούν ένθερμη υποδοχή και η παράσταση αποσπά διθυραμβικές κριτικές.⁵

Με τον *Άτταλο τον Τρίτο* του Κώστα Βάρναλη, σε σκηνοθεσία Νίκου Χαλαλάμπους ο ΘΟΚ συμμετέχει στις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού τον Αύγουστο 1978. Πρόκειται για την πρώτη εμφάνιση στο Θέατρο Λυκαβηττού στην Αθήνα και για ένα ακόμη άνοιγμα του ΘΟΚ που έγινε δεκτό με καλές κριτικές.

Παράλληλα, η Δεύτερη Σκηνή παρουσιάζει περίπου μια παραγωγή τον χρόνο ενώ παρατηρείται σταδιακά αύξηση των θεατών που φτάνουν μέχρι το Θεατράκι του ΠΙΚ, όπως π.χ. συμβαίνει με το *Νησί* του Νοτιοαφρικανού Άθολ Φούγκαρτ (1977), σε σκηνοθεσία Φώτου Φωτιάδη. Οι περιοδείες του ΘΟΚ στο εξωτερικό συνεχίζονται και η παραγωγή, με τους Σπύρο Σταυρινίδη και Ευτύχιο Πουλλαΐδη, παρουσιάζεται τον Απρίλιο του 1978 στο Δημοτικό Θέατρο Μονάχου.

Παράσταση σταθμός για την ιστορία του ΘΟΚ είναι οι *Ικέτιδες* του Ευριπίδη που ανέβηκαν το 1978 σε σκηνοθεσία Νίκου Χαλαλάμπους. Την επόμενη χρονιά η παραγωγή παρουσιάζεται στην Αθήνα (Θέατρο Λυκαβηττού), στη Θεσσαλονίκη και στο Ηράκλειο, όπου συγκινεί και αφήνει εξαιρετικές εντυπώσεις ενώ στην Κύπρο δεν είχε αντίστοιχη υποδοχή από τον Τύπο της εποχής.⁶ Η επιτυχία των *Ικέτιδων* και η αναγνώριση του ΘΟΚ ως ενός από τους πιο αξιόλογους θεατρικούς οργανισμούς του ελληνικού χώρου οδηγεί στη συμμετοχή του θεάτρου της Κύπρου στο Φεστιβάλ Αρχαίου Δράματος της Επιδαύρου το 1980. Το κοινό του αργολικού θεάτρου υποδεχόταν τον κυπριακό θίασο που παρουσίαζε ένα έργο για τα δεινά του πολέμου, έξι μόλις χρόνια μετά το 1974, σε μια παράσταση που συνέδεε το έργο με την κυπριακή ιστορία και τη λαϊκή παράδοση. Η ομάδα των συνεργατών (Κωστής Κολώτας στη μετάφραση, Γιώργος Ζιάκας στα σκηνικά και τα κοστούμια, Μιχάλης Χριστοδουλίδης στη μουσική) μαζί με τον σκηνοθέτη Νίκο Χαλαλάμπους θα παρουσιάσουν στην Επίδαυρο άλλη μια σημαντική παράσταση, δύο χρόνια αργότερα: τις *Τρωάδες* του Ευριπίδη, μια δουλειά συνόλου, που κέρδισε τις εντυπώσεις. Στην παράσταση θα αναδειχθεί το ταλέντο της Δέσποινας Μπεμπεδέλη (Εκάβη) στην τραγωδία.

⁵ Βλ. ενδεικτικά Μπάμπης Κλάρας, εφ. *Βραδυνή*, 22 Μαΐου 1978· Στάθης Δρομάζος, εφ. *Καθημερινή*, 17 Μαΐου 1978· Ελένη Βαροπούλου, εφ. *Πρωινή Ελευθεροτυπία*, 17 Μαΐου 1978 και Κώστας Γεωργουσόπουλος, εφ. *Το Βήμα*, 17 Μαΐου 1978.

⁶ Βλ. ενδεικτικά Τάσος Λιγνάδης, περ. *Επίκαιρα*, 7 Σεπτεμβρίου 1979· Κώστας Γεωργουσόπουλος, εφ. *Το Βήμα*, 19 Σεπτεμβρίου 1979 και Άλκης Μαργαρίτης, εφ. *Τα Νέα*, 24 Αυγούστου 1979. Βλ. επίσης «Θρίαμβος στην Αθήνα, επικρίσεις στην Κύπρο» (συνέντευξη του Ανδρέα Χριστοφίδη, προέδρου του Δ.Σ. του ΘΟΚ), εφ. *Ο Φιλελεύθερος*, 20 Σεπτεμβρίου 1979.

Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας/
A midsummer night's dream, 1995

Οδυσσεύας/Oddyssevach, 1984

Ρούμπελστλτσκιν/Rumpelstiltskin, 2010

The collaboration with Haus proved beneficial to THOC, bringing artistic success and drawing ever-larger audiences to the theatre. The East German director was back on the island in 1977; this time, working alongside Nikos Kouroushis (stage design), Glynn Hughes (costumes) and Giorgos Kotsonis (music), Haus created one of the most seminal performances in the history of THOC, Bertolt Brecht's *Mother courage and her children*. In the role of the Mother, actress Despina Bembedeli delivered one of the greatest performances of her career. The performance was a success in Cyprus, but the surprise came from Athens, where *Mother courage* was performed five times at the National Theatre in May 1978, drawing rave reviews.⁵

With Costas Varnalis' play *Attalos III*, directed by Nicos Charalambous, THOC took part in the artistic events of August 1978 that were sponsored by the Tourism Organisation of Greece. It was THOC's first appearance at the Lecabettus Theatre in Athens, was met with critical acclaim and marked yet another inroad for the state theatre.

Meanwhile the Second Stage was staging one production per year on average, with a steady increase in the number of spectators coming to the CyBC's Little Theatre, a good example being *The island* by Athol Fugard (1977, directed by Photos Photiades). THOC's tours abroad continued, and the play, starring Spyros Stavrindes and Eftychios Poullaides was performed in April 1978 at Munich's Municipal Theatre.

Euripides' *The suppliant women*, performed in 1978, was a landmark in the history of THOC. The play was directed by Nikos Charalambous. The following year, it was performed at Athens Lecabettus Theatre, in Salonica and Heraclion, making an excellent impression, although the reception by the Cypriot press was less enthusiastic.⁶

The success of *The suppliant women*, coupled with the acknowledgment of THOC as one of most notable theatrical organisations in the Greek-speaking world, led to the Organisation's participation in 1980 in the Festival of Ancient Theatre at Epidauros, Greece. The Greek audience was to experience a Cypriot production on the evils of war, only six years after the events of 1974. The play generated a great deal of emotional reaction. Here the concept of the director linked the play to Cyprus history and folklore.

Two years later, a team comprising director Nicos Charalambous, Costis Kolotas (translation) Giorgos Ziakas (stage design and costumes) and Michalis Christodoulides (music) went on to present at Epidauros another significant play: Euripides' *The Trojan Women*, a comprehensive work which came away with good impressions. It was in this play that actress Despina Bembedeli, in the role of Hecuba, made a name for herself as a rising star in tragedy.

⁵ cf. Bambis Klaras, *Vradini* newspaper, 22 May 1978; Stathis Dromazos, *Kathimerini* newspaper, 17 May 1978; Eleni Varopoulou, *Proini Eleftherotypia* newspaper, 17 May 1978; Costas Georgousopoulos, *To Vima* newspaper, 17 May 1978.

⁶ cf. Tasos Lignadis, *Epikera* magazine, 7 September 1979; Costas Georgousopoulos, *To Vima* newspaper, 19 September 1979; Alkis Margaritis, *Ta Nea* newspaper, 24 August 1979. See also "Triumph in Athens, criticism in Cyprus" (interview with Andreas Christofides, chairman of THOC's board of directors), *Phileleftheros* newspaper, 20 September 1979.

Στο μεταξύ, το καλοκαίρι του 1980, ανέβηκε στον Λυκαβηττό ο *Οθέλλος* του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ. Η πρεμιέρα του έργου στην Κύπρο είχε δοθεί στον χώρο του Δημοτικού Σχολείου Δερύνειας - το κοντινότερο σημείο προς την κατεχόμενη Αμμόχωστο, όπου διαδραματίζεται ο μύθος του έργου. Στην παράσταση, σε σκηνοθεσία Εύη Γαβριηλίδη, ξεχώρισε η ερμηνεία του Νίκου Χαραλάμπους στον ρόλο του Ιάγου.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι το διάστημα 1976-1981 πρόεδρος του Δ.Σ. του ΘΟΚ ήταν ο Ανδρέας Χριστοφίδης, άλλοτε διευθυντής του ΡΙΚ και αργότερα Υπουργός Παιδείας. Ο Κωστής Κολώτας παρατηρεί ότι τότε η φιλοσοφία του Οργανισμού διαφοροποιείται: ενώ αρχικά κυριαρχούσε η αντίληψη ότι το θέατρο οφείλει να είναι παιδεία και να καθοδηγεί την πνευματική πορεία του τόπου, σε δηλώσεις του Χριστοφίδη το 1976 δεν υπάρχει πια η λέξη *παιδεία* ενώ γίνεται λόγος για «καλής ποιότητας ψυχαγωγία» και για «έγκυρο για τα χρόνια μας προβληματισμό».⁷

⁷ Κωστής Κολώτας, «Σε αναζήτηση μιας πορείας», στο *Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου...*, ό.π., σσ. 30-31.

Ο επιστάτης/*The caretaker*, 1976

Κυριακάτικος περίπατος/
Sunday promenade, 1976

Οθέλλος/*Othello*, 1979

Η Μάνα Κουράγιο και τα παιδιά της/
Mother courage and her children, 1977

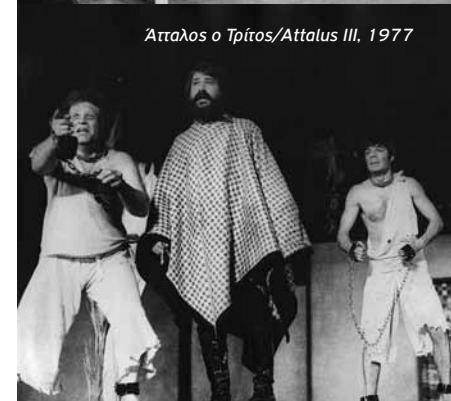
In the summer of 1980, THOC would perform William Shakespeare's *Othello* at the Lecabettus Theatre. The play had premiered in Cyprus at Deryneia Elementary School, chosen for its proximity to the occupied town of Famagusta, where the plot takes place. Directed by Evis Gavrielides, the play was distinguished for the performance of Nicos Charalambous in the role of Iago.

It is worth noting that from 1976 to 1981 the chairman of the board of directors was Andreas Christofides, onetime Director General of the CyBC and later Minister of Education. At the time, Costis Kolotas made an insightful remark, saying that the philosophy of THOC was undergoing a change: whereas initially the emphasis had been on the notion that theatre should be instructive and thus "pave the country's spiritual development", in 1976 Andreas Christofides gave a speech in which "education" was not mentioned once; Christofides spoke instead of "high-quality entertainment" and "reflections on current affairs."⁷

⁷ Costis Kolotas, "In searching for a direction," in *Cyprus Theatre Organisation...Ibid*, pp.30-31.

Ο καλός στρατιώτης Σβέικ/
The good soldier Schweik, 1976

Άτταλος ο Τρίτος/*Attalus III*, 1977

Το νησί/*The island*, 1977

Ικέτιδες/*The suppliant women*, 1978

Τρωάδες/*The Trojan women*, 1982

Η δεκαετία του 1980

Το καλοκαίρι του 1980 ανεβαίνει ο *Πλούτος* του Αριστοφάνη, σε σκηνοθεσία Νίκου Χαραλάμπους και την επόμενη χρονιά παρουσιάζεται στον Λυκαβηττό. Αναφέρουμε επίσης τον *Βυσσινόκηπο* του Άντον Τσέχωφ, με σκηνοθέτη τον Εύη Γαβριηλίδη, σκηνογράφο τον Άγγελο Αγγελή και την Τζένη Γαϊτανοπούλου στον ρόλο της Λιούμποβ. Ο *Βυσσινόκηπος* ανεβαίνει το φθινόπωρο του 1980 στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας και τον επόμενο Μάρτιο συμμετέχει στις εκδηλώσεις «Έκφραση '81» στην Αθήνα. Σύμφωνα με τον Θόδωρο Κρητικό, η παράσταση «άνετα μπορεί να θεωρηθεί η καλύτερη δουλειά που έφερε μέχρι σήμερα στην Αθήνα το κυπριακό συγκρότημα».⁸

Το φθινόπωρο του 1981 ο ΘΟΚ προχωρεί σε μια καινοτομία: ανεβάζει τη *Λυσιστράτη* του Αριστοφάνη, στην κυπριακή διάλεκτο, σε μετάφραση-διασκευή του ποιητή Κώστα Μόντη. Μια άλλη καινοτομία της παράστασης είναι ότι ο χορός των γυναικών απαρτίζεται τόσο από γυναίκες όσο και από άντρες. Την παράσταση σκηνοθετεί ο Βλαδίμηρος Καυκαρίδης, με σκηνογράφο τον Κώστα Καυκαρίδη, μουσικό τον Γιώργο Κοτσώνη και τη Λένια Σορόκου στον επώνυμο ρόλο. Η παραγωγή περιόδεψε στη Βρετανία.

Το καλοκαίρι του 1983 συνεργάζεται με τον ΘΟΚ ο σκηνοθέτης Μιχάλης Κακογιάννης που παρουσιάζει την *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή με την Ειρήνη Παπά. Ο Κακογιάννης έστησε μια κλασική, ως προς τη σκηνοθετική γραμμή, παράσταση σε συνεργασία με σημαντικούς και αναγνωρισμένους εντός και εκτός ελληνικών συνόρων καλλιτέχνες: τον Γιώργο Χειμωνά στη μετάφραση, τον γλύπτη Τάκη στα σκηνικά, τη Μαρίνα Καρέλλα στα κοστούμια και τον Βαγγέλη Παπαθανασίου στη μουσική.

Από τις παραγωγές της δεκαετίας του 1980 αναφέρουμε επίσης *Το θαμμένο παιδί* του Σαμ Σέπαρντ (1985), μια καλή παράσταση ενός καθόλου αβανταδόρικού έργου, σε σκηνοθεσία του Αμερικανού Σάνφορντ Ρόμπινς· την παράσταση του έργου του Μιχάλη Πασιαρδή *Το γατάνιν* -ενός από τα ωραιότερα κυπριακά έργα- την ίδια χρονιά, για τη σκηνοθεσία του οποίου συνεργάστηκαν ο Εύης Γαβριηλίδης και η Μόνικα Βασιλείου· το *Ενυδρείο* του Κώστα Μουρσελά (1987), σε μια αξιόλογη παράσταση σε σκηνοθεσία του Φαίδρου Στασίνου. Αναφέρουμε επίσης την παραγωγή του έργου του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ *Η στρίγγλα που έγινε αρνάκι* (1988) -παρότι συνάντησε πολλές επιφυλάξεις- επειδή ο σκηνοθέτης Νίκος Χαραλάμπους αιφνιδίασε και προκάλεσε, με μια παράσταση γύρω από τη σεξουαλικότητα.⁹ Τους πρωταγωνιστικούς ρόλους είχαν η Αννίτα Σαντοριναίου και ο Βαρνάβας Κυριαζής.

⁸ Περ. *Ταχυδρόμος*, 2 Απριλίου 1981.

⁹ Βλ. ενδεικτικά Κώστας Γεωργίου, εφ. *Κήρυκας*, 13 Φεβρουαρίου 1988· Ν.Γ., εφ. *Εμπρός*, 21 Φεβρουαρίου 1988 και Θυμέλη, εφ. *Χαραυγή*, 22 Φεβρουαρίου 1988.

Πλούτος/*Plutus*, 1980

Βυσσινόκηπος/*The cherry orchard*, 1980

Λυσιστράτη/*Lysistrata*, 1981

The 1980s

In the summer of 1980 Aristophanes' *Plutus* (directed by Nicos Charalambous) was staged, and the following year the same play appeared at Lecabettus. Anton Chekhov's *The cherry orchard*, directed by Evis Gavrielides, is also worth mentioning with Angelos Angeli for stage design and Jenny Gaitanopoulou in the leading role of Lubova. The same play was staged in the autumn of 1980 at the Nicosia Municipal Theatre, and in March of the following year it featured in Athens "Expression 1981" theatrical event. According to Theodoros Kritikos, the play "may easily be considered the best work brought by Cypriot theatre to Athens to date."⁸

The autumn of 1981 THOC introduced an innovation: it performed Aristophanes' *Lysistrata* in the Cypriot dialect, translated/adapted by the poet Costas Montis. Another new element in the play was that the women's chorus consisted of both female and male actors. It was directed by Vladimiros Kafkarides, with Costas Kafkarides as stage designer and Giorgos Kotsonis scoring the music. The role of Lysistrata was played by Lenia Sorokou. The production later went on a tour of Britain.

In the summer of 1983, THOC struck a partnership with internationally renowned Cypriot born director Michalis Kakoyiannis, for Sophocles' *Electra* with Irene Papas in the main role. Kakoyiannis adopted a classic approach to the direction, working with important and internationally distinguished writer Giorgos Cheimonas (translation), the sculptor Takis (stage design), Marina Karella (costume designer) and composer Vangelis Papathanasiou (music).

A number of other productions of the '80s are well worth citing: Sam Shepard's *The buried child* (1985), an imposing performance of an avant-garde play, directed by the American Sanford Robbins; Michalis Pashardis' *The cordon*, one of the most beautiful Cypriot plays, co-directed by Evis Gavrielides and Monica Vassiliou; Costas Mourselas' *The aquarium* (1987), a memorable stage performance was directed by Faidros Stasinou. Lastly, the production of Shakespeare's *The taming of the shrew* (1988) which, despite it being received with many reservations, is worth mentioning because of director Nicos Charalambous' provocative approach to sexuality.⁹ The play starred Annita Santorineou and Varnavas Kyriazis.

⁸ *Takhidromos* magazine, 2 April 1981.

⁹ cf. Costas Georgiou, *Kirikas* newspaper, 13 February 1988; N.G., *Embras* newspaper, 21 February 1988; Thymeli, *Haravghi* newspaper, 22 February 1988.

Την ίδια χρονιά ξεχωρίζει μια παράσταση της Δεύτερης Σκηνής, στο Θέατρο Σιαντεκλαίρ, με αποκλειστικά γυναίκες συντελεστές: πρόκειται για το *Καληνύχτα μητέρα* της Μάρσια Νόρμαν, σε σκηνοθεσία της Δέσποινας Μπεμπεδέλη, με σκηνικά και κοστούμια της Κλάρας Ζαχαράκη-Γεωργίου και με, κατά γενική ομολογία, δυνατές ερμηνείες από τις Τζένη Γαϊτανοπούλου και Λένια Σορόκου.¹⁰ Αναφέρουμε επίσης την *Επίσκεψη της γηραιάς κυρίας* του Φρίντριχ Ντύρρενματ το φθινόπωρο του 1988: μια καλοστημένη παράσταση, σε σκηνοθεσία Εύη Γαβριηλίδη με ωραίες ερμηνείες: δεν ξεχώρισαν μόνο οι πρώτοι ρόλοι (Γαϊτανοπούλου και Χαραλάμπους) αλλά και το κωμικοτραγικό ζεύγος των ευνούχων (Κώστας Βήχας και Τάκης Χριστοφάκης).

Στην αρχή του 1989 τη διεύθυνση του ΘΟΚ αναλαμβάνει ο σκηνογράφος Άντης Παρτζίλης, ο οποίος θα διατηρήσει αυτή τη θέση μέχρι το 1993, θα αναλάβει ξανά το 1998 και, με διακοπή δέκα μηνών, θα παραμείνει στη διεύθυνση του ΘΟΚ μέχρι τον Φεβρουάριο του 2007.

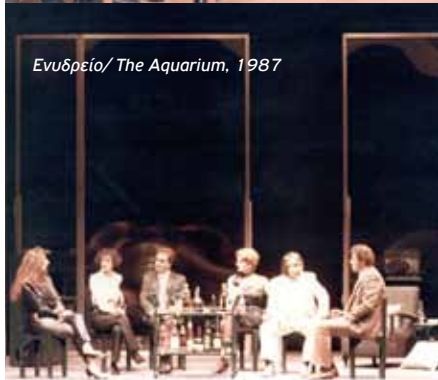
Το θαμμένο παιδί/Buried Child, 1985

Το γατόνιν/The Cordon, 1985

Ενυδρείο/ The Aquarium, 1987

Καληνύχτα Μητέρα/
Goodnight Mother,
1988

¹⁰ Βλ. ενδεικτικά Κώστας Γεωργίου, εφ. *Επίκαιρη*, 27 Φεβρουαρίου 1988 και Ν. Γ., εφ. *Εμπρός*, 18 Φεβρουαρίου 1988.

Η στρίγγλα που έγινε αρνάκι/The taming of the shrew, 1988

Also standing out that same year was a production by the Second Stage, mounted at the Chanteclair Theatre, of a play made up exclusively of female contributors: Marcia Norman's *Goodnight Mother*, directed by Despina Bembedeli, with Clara Zacharaki-Georgiou for stage design, with powerful interpretations by Jenny Gaitanopoulou and Lenia Sorokou.¹⁰

Friedrich Dürrenmatt's *The visit* was performed in the autumn of 1988, a well-produced play directed by Evis Gavrielides with delightful performances, not just from the leading cast (Gaitanopoulou, Charalambous) but also from the tragicomic pair of eunuchs (Costas Vichas and Takis Christofakis).

In early 1989 a new manager was appointed, stage designer Andy Bargilly, who would fill this position until 1993; Bargilly would later take over again in 1998 and, except for a 10-month break, would remain Director until his retirement in early 2007.

Ηλέκτρα/Electra, 1983

Η επίσκεψη
της γηραιάς κυρίας/
The visit, 1988

¹⁰ cf. Costas Georgiou, *Epikeri* newspaper, 27 February 1988; N.G., *Empros*, 18 February 1988.

Η δεκαετία του 1990

Το 1990 ανεβαίνει το έργο του Γιώργου Νεοφύτου *Μανώλη...!*. Ο μονόλογος του Νεοφύτου, ένα από τα καλύτερα κείμενα της κυπριακής δραματουργίας, ερμηνεύτηκε εξαιρετικά από τη Δέσποινα Μπεμπεδέλη, στον ρόλο της γυναίκας που έχασε τον γιο της στο πραξικόπημα του 1974. Το έργο μελοποιήθηκε από τον Βάσο Αργυρίδη και με τη μορφή της όπερας δωματίου παρουσιάστηκε επίσης στη Γερμανία.

Οι *Σφήκες* του Αριστοφάνη, που παρουσιάστηκαν στην Κύπρο και στο Φεστιβάλ Επιδαύρου το καλοκαίρι του 1991, απέσπασαν θετικά σχόλια από την κριτική. Η συνεργασία των σκηνοθετών Εύη Γαβριλίδη και Νεόφυτου Ταλιώτη είχε ως αποτέλεσμα μια ωραία αριστοφανική παράσταση με τα κοστούμια και τα σκηνικά του Άγγελου Αγγελή και με απολαυστικούς τους Αντώνη Κατσαρή (Φιλοκλέων) και Κώστα Δημητρίου (Βδελυκλέων).

Εντυπωσιακή στιλιστικά ήταν η *Ελένη* του Ευριπίδη, συμπαραγωγή του ΘΟΚ με το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών όπου δόθηκε η πρώτη παράσταση του έργου τον Ιούνιο του 1993 (σκηνικά και κοστούμια Γιώργος Ζιάκας). Ο σκηνοθέτης Νίκος Χαραλάμπους επέλεξε ώριμους ηθοποιούς για την Ελένη (Τζένη Γαϊτανοπούλου) και τον Μενέλαο (Στέλιος Καυκαρίδης). Το ίδιο καλοκαίρι ο ΘΟΚ θα έχει μια ιδιαίτερα ευτυχή στιγμή με τη *Σαμία* του Μενάνδρου. Πρόκειται για μια άρτια, γεμάτη φρεσκάδα και συνεπή, ως προς την όλη σύλληψη, παράσταση. Καινοτομία ήταν η μετάφραση του έργου στην καθαρεύουσα από τον Γιάννη Βαρβέρη και η μεταφορά του μύθου στην Αθήνα των αρχών του εικοστού αιώνα. Η παράσταση, σε σκηνοθεσία Εύη Γαβριλίδη, με τη συμμετοχή του πρωτοεμφανιζόμενου τότε Αλκίνοου Ιωαννίδη, αξιολογήθηκε ως μια από τις καλύτερες στιγμές στην ιστορία του θεαμού του Φεστιβάλ Επιδαύρου.¹¹

Ιδιαίτερα καλές εντυπώσεις αφήνει η παραγωγή του *Χορεύοντας στη Λούνασα* του Μπράιαν Φρίελ, που ανεβαίνει τον Φεβρουάριο του 1994. Πρόκειται για την πρώτη σκηνοθεσία του Χρίστου Σιοπαχά στον ΘΟΚ.

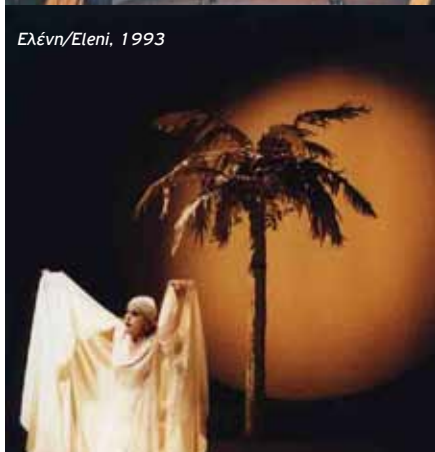
Το φθινόπωρο του ίδιου χρόνου-ύστερα από δεκαπέντε χρόνια (1976 ως το 1991) σποραδικής λειτουργίας της Δεύτερης Σκηνής (που αξιοποίησε χώρους όπως το Θεατράκι του ΠΙΚ και το Θέατρο Σιαντεκλαίρ), θεσμοθετείται η Νέα Σκηνή του ΘΟΚ, που στεγάζεται αρχικά στο Δημοτικό Θέατρο Αγίου Δομετίου. Οι παραστάσεις της Νέας Σκηνής εγκαινιάζονται με τις *Ατσαλένιες μαγκνόλιες* του Ρόμπερτ Χάρλιγκ, σε σκηνοθεσία Βαρνάβα Κυριαζή, μια παράσταση με πολύ ωραίες ερμηνείες από το γυναικείο δυναμικό του ΘΟΚ (Χριστίνα Παυλίδου, Μαρία Μίχα, Τζένη Γαϊτανοπούλου, Μαρίνα Μαλένη, Δέσποινα Μπεμπεδέλη, Λένια Σορόκου).

Μανώλη...!/Manoli...!, 1990

Σφήκες/The wasps, 1991

Ελένη/Eleni, 1993

Χορεύοντας στη Λούνασα/
Dancing at Lughnasa, 1994

Σαμία/Samia, 1994

The 1990s

The year 1990 was marked by the production of Giorgos Neofytou's *Manoli...!*. Neofytou's monologue, one of the best scripts in Cypriot dramaturgy, was fortunate to have Despina Bembedeli on stage in the role of the woman who lost her son in the 1974 coup. The music was scored by Vassos Argyrides and was later performed as an operetta in Germany and Cyprus.

Aristophanes' *Wasps*, performed in Cyprus and at the Epidaurus Festival in the summer of 1991, drew favourable reviews. The joint direction of Evis Gavrielides and Neofytos Taliotis resulted in a new approach to Aristophanes; Angelos Angeli was in charge of stage and costume design, while Antonis Katsaris (as Philocleon) and Costas Demetriou (as Bdelykleon) were delightful in their respective roles.

Euripides' *Eleni* was a stylistically impressive co-production with Megaron Athens Concert Hall, where it was first performed in June 1993 (stage and costume design by Giorgos Ziakas). The play as directed by Nikos Charalambous had intentionally made use of more mature actors in the roles of Eleni (Jenny Gaitanopoulou) and Menelaos (Stelios Kafkarides). That same summer, THOC enjoyed a particularly good moment with the production of Menander's *Samia*. It was a fresh and impeccable production in its approach, with the added innovation of being performed in oratorical speech thanks to Yiannis Varveris' translation and also the transposition of the myth to early 20th century Athens. Directed by Evis Gavrielides, the play featured Alkinoos Ioannides in his first stage appearance, and was considered as one of the best moments in the history of Epidaurus Festival.¹¹

The production of Brian Friel's *Dancing at Lughnasa* also made a strong impression when staged in February 1994. The play marked Christos Shopahas' directorial debut with THOC.

The Autumn of that same year, following 15 years of on-and-off functioning of the Second Stage (which made use of various premises, such as the CyBC's Little Theatre and the Chanteclair Theatre), saw the establishment of THOC's New Stage, initially housed at the Ayios Dhometios Municipal Theatre. The New Stage was launched with Robert Harling's *Steel Magnolias*, directed by Varnavas Kyriazis, a production with fine performances from THOC's actresses (Christina Pavlidou, Maria Micha, Jenny Gaitanopoulou, Marina Maleni, Despina Bembedeli, Lenia Sorokou).

Ατσαλένιες μαγκνόλιες/
Steel Magnolias, 1994

Ο δρόμος για τη Μέκκα/
The road to Mecca, 1995

Ντα/Da, 1996

Ρομπέρτο Τσούκο/
Roberto Zucco, 1996

Αμερικάνικος βούβαλος/
American buffalo, 1995

¹¹ Όπως και οι *Ικέτιδες*, στο ένθετο «Πενήντα χρόνια Επίδαυρος: Οι τριάντα καλύτερες παραστάσεις», *Επτά Ημέρες*, εφ. *Καθημερινή της Κυριακής*, (επιμ. Βασίλης Αγγελικopoulos), 19 Ιουνίου 2005.

¹¹ Likewise for *The suppliant women*, see insert "Fifty years of Epidavros: the top thirty plays," *Seven Days*, *Kathimerini tis Kiriakis* newspaper, (edited by Vasilis Angelikopoulos), 19 June 2005.

Η Νέα Σκηνή θα λειτουργήσει πλέον σε σταθερή βάση. Ως στέγη θα χρησιμοποιηθεί και η αίθουσα Μελίνα Μερκούρη του Δήμου Λευκωσίας. Από τις παραστάσεις της Νέας Σκηνής αναφέρουμε επίσης το έργο του Άθολ Φούγκαρτ *Ο δρόμος για τη Μέκκα* (1995), σε σκηνοθεσία Νεόφυτου Ταλιώτη, με σκηνογράφο τον Νίκο Κουρούσιπ. Το έργο είχε θετική υποδοχή και εισέπραξε ένα ενθουσιώδες σχόλιο από τον Δημήτρη Μαρωνίτη που έτυχε να δει την παράσταση.¹²

Ακολούθως διαμορφώνεται ένα νέο ιδιόκτητο μικρό θέατρο, στον χώρο των εργαστηρίων του ΘΟΚ στη βιοτεχνική περιοχή Στροβόλου στη Λευκωσία, που θα πάρει το όνομα της Νέας Σκηνής. Το καινούργιο θέατρο, κατάλληλο για μικρής κλίμακας παραγωγές, θα εγκαινιαστεί με το *Ντα* του Χίου Λέναρντ, σε σκηνοθεσία του Χρίστου Σιοπακά και με σκηνικά και κοστούμια του Γιώργου Χιώτη στις 20 Δεκεμβρίου 1996. Η Νέα Σκηνή έχει ανεβάσει κυρίως ολιγοπρόσωπες παραγωγές, με έργα από το νεότερο ρεπερτόριο κατά κανόνα.

Τον Φεβρουάριο του 1995 τη διεύθυνση του ΘΟΚ ανέλαβε ο Χρίστος Σιοπακάς, θέση στην οποία παρέμεινε μέχρι το 1998. Έχει σκηνοθετήσει συνολικά εννέα παραγωγές του ΘΟΚ. Ιδιαίτερη μνεία αξίζει στη σκηνοθεσία του νέου διευθυντή του έργου *Ρομπέρτο Τσούκο* του Μπερνάρ Μαρί Κολτές (1996), μια δυνατή παράσταση ενός σκληρού έργου, με σκηνογράφο τον Γιάννη Τουμαζή και τον Αχιλλέα Γραμματικόπουλο στον επώνυμο ρόλο. Αναφέρουμε επίσης τη σκηνοθεσία του Κωνσταντίνου Αρβανιτάκη του *Αμερικάνικου βούβαλου* του Ντέιβιντ Μάμετ, που ανέβηκε τον Δεκέμβριο του 1995, με τη δυνατή τριάδα των Σπύρου Σταυρινίδη, Ανδρέα Τσουρή και Αντώνη Κατσαρή.

Το καλοκαίρι του 1996 συνεργάζεται με τον ΘΟΚ ο σκηνοθέτης Κώστας Τσιάνος για τις *Θεσμοφοριάζουσες* του Αριστοφάνη. Τον ρόλο του Μνησίλοχου αναλαμβάνει ο γνωστός Κύπριος κωμικός Σωτήρης Μουστάκας και τον ρόλο του Ευριπίδη ο Σπύρος Σταυρινίδης.

Τον Οκτώβριο του 1997 παρουσιάζονται στη Νέα Σκηνή οι *Ευτυχισμένες μέρες*: πρόκειται για το πρώτο έργο του Σάμουελ Μπέκετ που ανέβασε ο ΘΟΚ, μια παράσταση που παρουσίαζε ενδιαφέρον τόσο για την οπτική του σκηνοθέτη και σκηνογράφου, του Γερμανού Φρανκ Χένιγκ, όσο και για την ώριμη ερμηνεία της Τζένης Γαϊτανοπούλου. Η επόμενη παραγωγή καταγράφηκε επίσης ως μια ευτυχής στιγμή: πρόκειται για τις *Τρεις ψηλές γυναίκες* του Έντουαρντ Άλμπυ. Ο σκηνοθέτης Φαίδρος Στασίνος έστησε μια λιτή και μεστή παράσταση με τρεις σημαντικές γυναίκες ηθοποιούς του ΘΟΚ από τρεις διαφορετικές γενιές, τις Τζένη Γαϊτανοπούλου, Αννίτα Σαντοριναίου, Στέλα Φυρογένη.¹³ Στον ίδιο χώρο θα ανέβουν τον Δεκέμβριο του 1999 οι *Μικρές τραγωδίες* του Ρώσου ποιητή Αλεξάντρ Πούσκιν, σε σκηνοθεσία του επίσης Ρώσου Βαλέριου Αχάτωφ. Πρόκειται για μια αξιοπρόσεκτη, σύμφωνα με τις κριτικές, παράσταση.¹⁴

Στο μεταξύ, το 1998, τη διεύθυνση του ΘΟΚ έχει αναλάβει ξανά ο Άντης Παρτζίλης. Από τις παραστάσεις της Κεντρικής Σκηνής αναφέρουμε τη *Γέρμα* του Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα, σε σκηνοθεσία Νεόφυτου Ταλιώτη και σκηνογράφο τον Άγγελο Αγγελή, με Γέρμα την Αννίτα Σαντοριναίου και Χουάν τον Βαρνάβα Κυριαζή. Τον επόμενο χρόνο χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά στην Κύπρο οι τεχνικές του Μαύρου Θεάτρου, στην παραγωγή του 1999 *Το μαγικό μαργαριτάρι*, σε διασκευή και σκηνοθεσία των Γιούρι Στούπελ και Κυριάκου Αργυρόπουλου. Την τεχνική δίδαξε ο Άντης Παρτζίλης και η παραγωγή είχε τη μεγαλύτερη μέχρι τότε προσέλευση από όλα τα έργα της Παιδικής Σκηνής.

The New Stage would go on to operate on a permanent basis. It was sometimes housed at the Melina Mercouri Hall of the Nicosia Municipality. A production worth citing is Athol Fugart's *The road to Mecca* (1995), directed by Neofytos Taliotis (stage design by Nicos Kouroushis). The play was warmly received, and garnered an enthusiastic review from Demetris Maronitis who attended the performance.¹²

New privately-owned premises were subsequently built located at THOC's labs in the industrial area of Strovolos, Nicosia and came to be known as the New Stage. The new theatre, suited to small-scale productions, was inaugurated with Hugh Leonard's *Da*, (directed by Christos Shopahas, Giorgos Khiotis stage and costume design) on 20 December 1996. The New Stage has since staged mostly limited-cast plays drawn from the modern repertoire.

In February 1995, Christos Shopahas took over as THOC's Director, a position he held up until 1998. Shopahas directed nine productions for the state theatre. Special mention goes to his work on Bernard Marie-Koltetz's *Roberto Zucco* (1996), a powerful rendition of a harsh play, with Yiannis Toumazis as stage designer, featuring Achilleas Grammatikopoulos in the eponymous role. In December 1995, Constandinos Arvanitakis directed David Mamet's *American buffalo*, with Spyros Stavriniades in the leading role, Andreas Tsouris and Antonis Katsaris.

In the summer of 1996 director Costas Tsianos collaborated with THOC, directing Aristophanes' *Thesmophoriazousae* (stage design Nikos Kouroushis). Cypriot comedian Soteris Moustakas starred as Mnesilochus, with Spyros Stavriniades in the role of Euripides.

More success followed for the New Stage. In October 1997, *Happy days*, was the first production by THOC of a Samuel Beckett work; it proved an intriguing performance with regard to the concept developed by Frank Henning, a German director and stage designer who lived on the island for several years, but it also provided the opportunity for a mature performance from Jenny Gaitanopoulou.

The next production, of Edward Albee's *Three tall women*, was also notable; director Faidros Stasinos delivered a frugal but tight rendition, featuring three major actresses from three different generations: Jenny Gaitanopoulou, Annita Santorineou and Stela Fyrogeni.¹³ Then in December 1999 there came the *Small tragedies* of Russian poet Alexandr Pushkin, directed by -the also Russian- Valery Akhatov. Critics deemed it a remarkable performance.¹⁴

In the meantime, Andy Bargilly was again appointed Director in 1998. Amongst the productions of the Main Stage citation is made to Frederico Garcia Lorca's *Yerma* directed by Neofytos Taliotis and designed by Angelos Angeli, with Annita Santorineou as *Yerma* and Varnavas Kyriazis as Huan. Black Light Theatre techniques were first used in the 1999 production *The magic pearl*, adapted and directed by Yuri Stupel and Kyriacos Argyropoulos. The Black Light Theatre technique was taught by director Andy Bargilly, and the production drew the largest crowd of all the plays mounted by the Children's Stage.

¹² Text reprinted by *To Vima* newspaper in the magazine *Selides*, issue 175, 31 March 1995.

¹³ Giorgos Georgis commented thus in *Phileleftheros*, 23 February 1998: "THOC has rekindled some of its former glory. Faidros Stasinos' direction is true to the text and to the subject-matter, with a shade of refined stylisation; one can discern that this is a seasoned director thanks to his stint in English theatre. Annita Santorineou and Stella Fyrogeni delivered stellar performances, in the roles of their lives. Jenny Gaitanopoulou, the grand lady of Cypriot theatre, played one of the most beautiful roles of her career."

¹⁴ cf. the critique by Marina Schiza, *Phileleftheros* newspaper, 12 February 1999; Andis Kanakis, *Haravghi* newspaper, 18 January 2000.

¹² Κείμενο που αναδημοσιεύεται από την αθηναϊκή εφημερίδα *Το Βήμα* στο περ. *Σελίδες* τχ. 175, 31 Μαρτίου 1995.

¹³ Έγραφε ο Γιώργος Γεωργής στην εφ. *Ο Φιλελεύθερος*, στις 23 Φεβρουαρίου 1998: «Ο ΘΟΚ στις στιγμές της παλιάς του λάμψης. Η σκηνοθεσία του Φαίδρου Στασίνου, συνεπής στο περιεχόμενο του έργου, με μια τόση ευγενικού στιλιζαρίσματος, όπου διέκρινες την πείρα από την παλιά θητεία του σκηνοθέτη στο αγγλικό θέατρο. Η Αννίτα Σαντοριναίου και η Στέλα Φυρογένη εξαιρετικές, σε ρόλους ζωής. Η μεγάλη κυρία του κυπριακού θεάτρου, η Τζένη Γαϊτανοπούλου βρέθηκε σ' ένα από τους ωραιότερους ρόλους της καριέρας της».

¹⁴ Βλ. ενδεικτικά τα κριτικά σχόλια της Μαρίας Σχίζα, εφ. *Ο Φιλελεύθερος*, 12 Φεβρουαρίου 1999 και του Άντη Κανάκη, εφ. *Χαραυγή*, 18 Ιανουαρίου 2000.

Ο ΘΟΚ στον 21ο αιώνα

Το 2000 ο ΘΟΚ προχωρεί σε μια ακόμη καινοτομία: φιλοξενεί για πρώτη φορά μια παραγωγή στην οποία δεν κυριαρχεί το θέατρο αλλά η μουσική και ο χορός. Πρόκειται για την παραγωγή *Άνοιξη/Lumens tristis* του μουσικού Χρήστου Πήττα, με τη συμμετοχή ηθοποιών, λυρικών τραγουδιστών και χορευτών. Τον επόμενο χρόνο ο ίδιος καλλιτέχνης παρουσιάζει μια εκδοχή της *Αντιγόνης*, σε μια παραγωγή με ηθοποιούς και χορευτές και τη συμμετοχή του βαρύτονου Σπύρου Σακκά (δραματουργική πρόταση Άντνς Παρτζίλνς). Πρόκειται για συμπαραγωγή του ΘΟΚ με το Δημοτικό Θέατρο της γερμανικής πόλης Görlitz. Το 2003 ανεβαίνει μια παράσταση χοροθεάτρου, η δημιουργία της Λίας Χαράκη *Απόσταση ασφαλείας*, σε χορογραφία της ίδιας.

Το καλοκαίρι του 2000 ο ΘΟΚ ετοιμάζει μια μεγάλη, λαμπερή παραγωγή που αποτελεί αναδρομή στην παράδοση της κυπριακής επιθεώρησης. Η παράσταση *Χειροκροτήματα* ανεβαίνει τον Σεπτέμβριο σε σκηνοθεσία Βαρνάβα Κυριαζή, με φαντασμαγορικά σκηνικά (Άντρος Ρόπαλνς, Γιάννης Μιχαήλ), πολυάριθμα κοστούμια (Στέφανος Αθηαίνιτς) και με τη σύμπραξη πολλών από τους παλιούς πρωταγωνιστές του κυπριακού θεάτρου, που είχαν διαπρέψει στον χώρο της επιθεώρησης. Συμμετείχαν δεκατέσσερις ηθοποιοί και δώδεκα χορευτές.

Μια παραγωγή που αξίζει να τύχει ιδιαίτερης μνείας είναι *Ο γλάρος* του Άντον Τσέκωφ (2001), σε σκηνοθεσία του Ρώσου Βαλέρι Αχάτωφ, με Αρκάντινα την Αννίτα Σαντοριναίου. Το έργο ανεβαίνει για δεύτερη φορά στην ιστορία του ΘΟΚ, αφού η πρώτη παραγωγή του *Γλάρου* είχε γίνει το 1972, σε σκηνοθεσία Νίκου Χατζίσκου. Η σκηνοθετική εκδοχή του Αχάτωφ αξιοποιεί τη θέση του ίδιου του Τσέκωφ ότι τα έργα του είναι κωμωδίες. Τα σκηνικά ήταν του Άντη Παρτζίλη και τα κοστούμια του Σταύρου Αντωνόπουλου. Αξιοσημείωτος ήταν επίσης ο *Κορυδαλλός* του Ζαν Ανούιγ, όπως τον σκηνοθέτησε ο Σωτήρης Χατζάκης το 2001, με τη Λέα Μαλένη στον ρόλο της Ιωάννας.

Τον ίδιο χρόνο ένα καινούργιο άνοιγμα γίνεται στον ΘΟΚ με την έναρξη της λειτουργίας ενός νέου χώρου που παραχωρείται από τον Δήμο Λευκωσίας, του Θεάτρου Αγοράς Αγίου Ανδρέα και παράλληλα με την ίδρυση της Πειραματικής Σκηνής. Ο Άντνς Παρτζίλνς αναλαμβάνει τον ρόλο του σκηνοθέτη για την παραγωγή του έργου του Ρομπέρτο Ατάντε *Δεσποινίς Μαργαρίτα* και η Αννίτα Σαντοριναίου ερμηνεύει την ιδιότυπη δασκάλα. Η Πειραματική Σκηνή μετρά αρκετές ευτυχείς στιγμές, εκ των οποίων ξεχωρίζουμε τις *Τρωάδες* του Ευριπίδη (2003), σε σκηνοθεσία Γιώργου Μουσίμη, μια σκηνική εκδοχή της τραγωδίας για κλειστό χώρο. Ο νέος σκηνογράφος Χάρης Καυκαρίδης εντυπωσίασε με τη σκηνογραφική του πρόταση για την παράσταση και αργότερα βραβεύτηκε με Τιμητικό Δίπλωμα στην έκθεση σκηνογραφίας και θεατρικής αρχιτεκτονικής Κουατριεννάλε της Πράγας (PQ) του 2003.

Στο μεταξύ, το καλοκαίρι του 2001 ανεβαίνει η τραγωδία του Αισχύλου *Επί επί Θήβας*. Η παράσταση, σε σκηνοθεσία Βαρνάβα Κυριαζή, με τον Γιάννη Βούρο στον ρόλο του Ετεοκλή και τα μνημειώδη σκηνικά του Άντη Παρτζίλη, άγγιξε ένα μεγάλο κοινό και έκανε ρεκόρ αριθμού θεατών, με περισσότερους από χίλιους θεατές ανά παράσταση. Οι *Επί επί Θήβας* παρουσιάστηκαν στην Κίνα τον επόμενο χρόνο.

THOC in the 21st century

In the year 2000 THOC went for something new, hosting for the very first time a production where not theatre -but rather music and dance- were prevalent: musician Christos Pittas' *Spring/Lumens tristis*, with the participation of actors, lyricists, vocalists and dancers. The following year, Pittas delivered a rendition of *Antigone*, in a production featuring actors and dancers and the baritone Spyros Sakkas (with Andy Bargilly in charge of dramaturgy). It was a co-production of THOC with the Görlitz Municipal Theatre of Germany. In 2003 one notes *Safety distance*, a dance theatre performance, created and choreographed by Lia Charaki, making use of video design.

In the summer of 2000, THOC produced a grand revue of Cypriot theatre. *Applause*, directed by Varnavas Kyriazis, was staged in September, a brilliant production with spectacular stage design (Andros Ropalis, Yiannis Michael) and costumes (Stefanos Athienitis), featuring many of the old stars of Cypriot theatre who had excelled in their field. A total of 14 actors and 12 dancers took part in this revue.

Yet another production worthy of praise is Anton Chekhov's *The seagull* (2001). With director Valery Akhatov, in what was the second version of the play in THOC's history, the first being back in 1972 (directed by Nikos Hadjiskos). Akhatov's concept was predicated on Chekhov's belief that his works were in essence comedies. Andy Bargilly did the stage design and Stavros Antonopoulos the costumes. Also of note is Jean Anouilh's *The lark*, directed by Soteris Hadzakis in 2001, starring Lea Maleni in the role of Joan.

New inroads were made in 2001 with the opening of THOC's new premises, the Ayios Andreas Marketplace Theatre, kindly offered by the Nicosia Municipality and with the launching of the Experimental Stage. Andy Bargilly was director in the production of Roberto Athayde's *Miss Margarita's Way*, with Annita Santorineou in the role of the quirky teacher.

The Experimental Stage had several high points, such as Euripides' *The Trojan women* (2003), directed by Giorgos Mouaimis, in an adaptation for closed space, where among others a young stage designer by the name of Harris Kafkarides made an impression. For his work, Kafkarides was awarded an Honorary Diploma for stage design and theatre architecture at the Prague Quadrennial in 2003.

In the meantime, the summer of 2001 saw the production of Aeschylus' tragedy *Seven against Thebes*. Directed by Varnavas Kyriazis, and with Yiannis Vouros in the role of Eteocles and a memorable set design by Andy Bargilly. The play touched a wide audience and was a box-office record breaker, bringing in more than 1,000 spectators per show. The play was performed in China the following year.

Σε σκηνοθεσία Κυριαζή ήταν και η παραγωγή *Παιδιά ενός κατώτερου θεού* του Μαρκ Μέντοφ, το φθινόπωρο του 2001, στη Νέα Σκηνή. Η παράσταση σημείωσε τέτοια επιτυχία που οι τελευταίες δύο παραστάσεις δόθηκαν στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, το οποίο ήταν κατάμεστο. Ξεχώρισε για την ερμηνεία της η Λέα Μαλένη στον ρόλο της κωφής Σάρα.

Ο Χάιντς Ούβε Χάουζε επιστρέφει το 2003 στον ΘΟΚ, ύστερα από αρκετά χρόνια, για να σκηνοθετήσει το έργο του Βόλφγκανγκ Μπόρχερτ *Έξω από την πόρτα*, αποσπώντας μια ωραία ερμηνεία από τον Νεοκλή Νεοκλέους στον ρόλο του Μπέκμαν. «Μάθημα θεάτρου», χαρακτηρίζει την παράσταση η κριτικός Νόνα Μολέσκη.¹⁵

Στην αρχή του 2002 ανέβηκε ο *Αλαβροστοισιεύτης* του Παύλου Λιασίδη, ένα ποιητικό δράμα με στοιχεία ηθογραφίας, σε μια αφαιρετική και ατμοσφαιρική παράσταση, σε σκηνοθεσία Ανδρέα Τσουρή. Η παραγωγή περιόδευσε επίσης στην Αθήνα. Το φθινόπωρο του ίδιου χρόνου ο ΘΟΚ τολμά να ανεβάσει τον *Φάουστ* του Γκόχαν Βόλφγκανγκ φον Γκαίτε, στη μετάφραση του Νίκου Καζαντζάκη, σε πρώτη πανελλήνια παρουσίαση. Ο Γερμανός σκηνοθέτης Μίχαελ Λάινερτ χρησιμοποίησε αποσπάσματα και από το δεύτερο μέρος του *Φάουστ* (μετάφραση Πέτρος Μάρκαρης). Το ρόλο του Φάουστ επωμίστηκε ο Νεοκλής Νεοκλέους, του Μεφιστοφελή ο Βαρνάβας Κυριαζής και της Μαργαρίτας η Χριστίνα Παυλίδου. Τα σκηνικά ήταν του Άντι Παρτζήλη και τα κοστούμια του Σταύρου Αντωνόπουλου. Το ίδιο φθινόπωρο ο Εύης Γαβριηλίδης μεταφράζει, διασκευάζει και σκηνοθετεί το *Γαϊτανάκι του έρωτα* του Άρθουρ Σνίτσελερ αποσπώντας ωραίες ερμηνείες από τους ηθοποιούς του, τη Στέλα Φυρογένη και τον Αχιλλέα Γραμματικόπουλο.

Δύο συμπαραγωγές λαμβάνουν χώρα το 2003: η πρώτη, με την Πολιτιστική Ολυμπιάδα 2001-2004 (Πρόγραμμα «Μονόλογοι 2003»), όπου ο Σταύρος Τσακίρης σκηνοθετεί την Αννίτα Σαντοριναίου στο δικό του κείμενο *V.S.W.: Μια βιογραφία*, για τη ζωή και τη φυσιογνωμία της Βιρτζίνια Γουλφ. Η δεύτερη συμπαραγωγή, το θέαμα *Ένας γέρος με τεράστια φτερά*, είναι διεθνής: το «Three islands project», όπως ονομάστηκε, ξεκίνησε το 2003 από τη Μάλτα, συνεχίστηκε τον επόμενο χρόνο στην Κύπρο και ολοκληρώθηκε το 2005 στην Κορνουάλη της Βρετανίας. Τη σφραγίδα τους άφησαν επίσης οι δύο θερινές παραγωγές του 2003: Τον Ιούνιο δόθηκε η πρεμιέρα των λαμπερών *Επιτρέποντων* του Μενάνδρου, σε σκηνοθεσία Εύη Γαβριηλίδη, με σκηνικά και κοστούμια του Γιάννη Μεταϊκώφ. Έτσι, ο Γαβριηλίδης σκηνοθέτησε στον ΘΟΚ και τα τρία σωζόμενα έργα του Μενάνδρου, έχοντας ήδη αναλάβει και τον *Δύσκολο* το 1985. Τον Σεπτέμβριο ανέβηκε η *Μήδεια* του Μπoστ, σε σκηνοθεσία Γιώργου Μουαίμη, με σκηνογράφο τον Στέφανο Αθηναίτη.

Το 2004 ανεβαίνει ο *Σχοινοβάτης* του Ζαν Ζενέ, σε σκηνοθεσία Κυριακής Μάλαμα, με τους Νεοκλή Νεοκλέους και Αχιλλέα Γραμματικόπουλο. Το καλοκαίρι του 2005 ο ΘΟΚ αποφασίζει να τιμήσει την κυπριακή ηθογραφία παρουσιάζοντας ένα από τα πρώτα έργα αυτού του είδους, την *Αγάπη της Μαρικκούς* του Κυριάκου Ακαθιώτη. Η δροσερή παράσταση (σκηνοθεσία Ευτύχιος Πουλλαΐδης) σημειώνει επιτυχία και το επόμενο καλοκαίρι ο Οργανισμός, τιμώντας τον Κύπριο συγγραφέα Μιχάλη Πιτσιλλίδη, ανεβάζει την κωμική ηθογραφία *Οσπολλάτε αρκοντύναμεν*. Αναφέρουμε επίσης τον μονόλογο *Μήδεια* της Γερμανίδας Κρίστα Βολφ, με την Ιωάννα Σιαφκάλη. Η παράσταση ανέβηκε το 2005 από την Πειραματική Σκηνή, σε συμπαραγωγή με τον Οργανισμό Πάτρα Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, σε σκηνοθεσία Στέφανου Κοτσίκου. Η *Μήδεια* περιόδευσε επίσης στο Κάιρο και στη Δαμασκό. Στην αρχή του 2006 ανεβαίνει ένα έργο του Μάρτιν ΜακΝτόνα, *Ο υπολοχαγός του Ίνισμορ*, σε μια καλοστημένη παράσταση που σκηνοθέτησε ο Χρίστος Σιοπακάς.

¹⁵ Εφ. *Ο Φιλελεύθερος*, 9 Νοεμβρίου 2003.

Άνοιξη και lumen tristis/
Spring and lumen tristis, 2000

Αντιγόνη/Antigone,
2001

Απόσταση ασφαλείας/
Safety distance, 2003

Ο γλάρος/The seagull, 2001

Κορυδαλλός/The lark, 2001

Δεσποινίς Μαργαρίτα/
Miss Margarita's Way, 2001

Τρωάδες/
The Trojan women, 2003

Mark Mendof's *Children of a lesser god*, also directed by Kyriazis, was presented in the autumn of 2001. The play was a huge success and a box-office hit for the New Stage.¹⁵ The last two performances were given to a full house at the Municipal Theatre of Nicosia. Lea Maleni was outstanding in her portrayal of the deaf Sara.

Heinz-Uwe Haus returns after several years to THOC in 2003 to direct Wolfgang Borchert's play *Outside the Door* in November. Neocles Neocleous received special acclaim in the role of Bekman. "A fine performance, a lesson in theatre," was how critic Nona Moleski¹⁶ described it.

In early 2002, Pavlos Liasides' *Moonstruck*, a poetic drama with elements of Cyprus Popular Tradition comedy, was directed by Andreas Tsouris as a more abstract version; the production also toured in Athens. In the autumn of the same year THOC made a daring move in producing Johann Wolfgang von Goethe's *Faust*, employing the translation by Nikos Kazantzakis; it was the first production of *Faust* in all the Greek-speaking world. German director Mikael Lainert even made use of excerpts from the second part of *Faust* (translated by Petros Markaris). *Faust* was played by Neoclis Neocleous, Mephistopheles by Varnavas Kyriazis, and Margarita by Christina Pavlidou. Andy Bargilly was in charge of stage design and Stavros Antonopoulos was the costume designer. That same autumn Evis Gavrielides translated, adapted and directed Arthur Schnitzler's *La Ronde*, with excellent performances by his two actors, Stela Fyrogeni and Achilleas Grammatikopoulos.

The year 2003 witnessed two co-productions: in the first, part of the 2001-2004 Cultural Olympiad ("Monologues 2003" program), Stavros Tsakiris directed Annita Santorineou in his own screenplay, *VSW: a biography*, on the life and character of Virginia Wolf. The second co-production, *A very old man with enormous wings*, was an international project, which came to be known as the «Three islands project». It was first shown in Malta in 2003, then in Cyprus the following year, and wrapped up in Cornwall, Britain, in 2005.

One should also mention THOC's two summer productions of 2003: in June there was the premiere of Menander's *Epitrepontes*, directed by Evis Gavrielides, with Giorgos Metshikov in charge of costumes and stage design. With this production Evis Gavrielides had directed for THOC the 3 surviving plays of Menander, having already directed in 1985 the play *Dyskolos*. In September 2003 Bost's *Medea*, was staged directed by Giorgos Mouaimis, with Stefanos Athienitis for stage design.

In 2004 Jean Genet's *The tight rope walker* was produced, directed by Kiriaki Malama, with Neoclis Neocleous and Achilleas Grammatikopoulos in the leading roles. In the summer of 2005, THOC paid tribute to Cypriot popular comedy by presenting one of the very first plays of the genre, *The love of Marikkou* by Kyriacos Akathiotis. The refreshing performance (directed by Eftychios Poullaides) was a grand success, and the following summer THOC produced another cypriot popular comedy, Michalis Pitsillides' *Finally we are rich*. Also worthy of citation is Christa Wolf's *Medea*, presented in 2005 by the Experimental Stage as a co-production with the Greek town of Patra, then European Cultural Capital, directed by Stefanos Kotsikos. A monologue with Ioanna Shafkali, *Medea* went on to tour in Cairo and Damascus.

¹⁵ The last two shows were performed at the Nicosia Municipal Theatre, which was packed to capacity.

¹⁶ *Phileleftheros* newspaper, 9 November 2003

Επτά ενί Θήβας/Seven against Thebes, 2001

Παιδιά ενός κατώτερου θεού/
Children of a lesser God, 2001

Έξω από την πόρτα/The man outside, 2003

Αλαβροστοισιεύτης/Moonstruck, 2001

Φάουστ/Faust, 2002

Το Γαϊτανάκι του έρωτα/
La Ronde, 2002

V.S.W.: Μια βιογραφία/
V.S.W.: A biography, 2003

Ένας γέρος με τεράστια φτερά/
An old man with enormous
wings, 2003-2005

Ο υπολοχαγός του Ίνισμορ/
The Lieutenant of Inishmore, 2006

Η σεζόν 2006-2007 αρχίζει με ένα αφιέρωμα στο νεοελληνικό θέατρο με τα έργα των Ιάκωβου Καμπανέλλη *Η αυλή των θαυμάτων* (σκηνοθεσία Ανδρέας Αντωνιάδης), Γιώργου Σκούρτη *Οι ηθοποιοί* (σκηνοθεσία Ανδρέας Πάντζης) και Μάριου Ποντίκα *Ο δολοφόνος του Λάιου και τα κοράκια* (σκηνοθεσία Λέας Μαλένη). Η τελευταία παραγωγή, στην Πειραματική Σκηνή, ήταν μια παράσταση με ιδιαίτερο ενδιαφέρον συνολικά (σκηνικά και κοστούμια Μελίτα Κούτα, σύνθεση ήχων Γιώργος Ροδοσθένους) και με τη χρήση πολυμέσων (Νικολέτα Καλαθά).

Στην αρχή του 2007 ο Βαρνάβας Κυριαζής ερμηνεύει με επιτυχία τον Ποπρίστσιν στο *Ημερολόγιο ενός τρελού* του Νικολάι Γκόγκολ, σε σκηνοθεσία Μαρίας Μανναρίδου-Καρσερά. Τον Φεβρουάριο ο ηθοποιός και σκηνοθέτης αναλαμβάνει τη διεύθυνση του ΘΟΚ, θέση την οποία θα διατηρήσει έως τον Φεβρουάριο του 2012. Μέχρι σήμερα έχει σκηνοθετήσει στον ΘΟΚ έντεκα παραστάσεις και έχει συμμετάσχει ως ηθοποιός σε πολλές δεκάδες παραστάσεις.

Στην Πειραματική Σκηνή παρουσιάζεται στο τέλος του 2007 μια ενδιαφέρουσα παράσταση επινοημένου θεάτρου το *On/Off (Life cuts)*, σε σκηνοθεσία Λέας Μαλένη. Στον ίδιο χώρο θα παρουσιαστεί, για την Παγκόσμια Μέρα Θεάτρου το 2009, η παραγωγή *Ινκόγκνιτο* που δημιούργησαν η ηθοποιός Στέλα Φυρογένη και ο μουσικός-περφόρμερ Γιώργος Χριστοδουλίδης. Το 2008 ο Τάκης Τζαμαργιάς σκηνοθετεί στη Νέα Σκηνή τον *Καυτό πάγο* της Μπράιονι Λέιβερι, όπου ξεχωρίζει η ερμηνεία του Ανδρέα Τσουρή ως Ραλφ.

Στον ρόλο της Κυρίας Άλβινγκ, στους *Βρικόλακες* του Ερρίκου Ίψεν, θα κάνει ξανά την εμφάνισή της στον ΘΟΚ ύστερα από αρκετά χρόνια, η Δέσποινα Μπεμπεδέλη, με σκηνοθέτη τον Γιάννη Ιορδανίδη και σκηνογράφο τον Σταύρο Αντωνόπουλο.

Με τις *Νεφέλες* του Αριστοφάνη σε σκηνοθεσία του Βαρνάβα Κυριαζή ο ΘΟΚ εμφανίστηκε στο Φεστιβάλ Επιδαύρου το 2009 ενώ η παράσταση χοροθεάτρου *Λίγο ακόμα* (σύνθεση κειμένου και σκηνοθεσία Θανάσης Γεωργίου και Φώτης Νικολάου, χορογραφία του δεύτερου) παρουσιάστηκε στο Φεστιβάλ Αθηνών του 2011.

Επιτρέποντες/Epitreponτες, 2003

Μήδεια/Medea, 2003

Ο σκοινοβάτης/
The tight-rope
walker, 2004

Η αγάπη της Μαρικκούς/
The love of Marikkou, 2005

Μήδεια/Medea, 2005

Ο δολοφόνος του Λάιου και τα
κοράκια/Laius' murderer and the
crows, 2006

Το Ημερολόγιο ενός τρελού/
Diary of a madman, 2007

On/Off (Life cuts), 2007

Ινκόγκνιτο/Incognito, 2009

In early 2006 Martin McDonagh's staging of *The Lieutenant of Inishmore* was an all-round solid play directed by Christos Shopahas.

The 2006-2007 season began with a tribute to contemporary Greek theatre (Iacovos Kambanellis' *The courtyard of miracles*, directed by Andreas Antoniadis; Giorgos Skourtis' *Actors*, directed by Andreas Pandzis; and Marios Pondikas' *Laius' murderer and the crows*). The latter production, directed by Lea Maleni, was staged by the Experimental Stage. As a production it created a great deal of interest (Melita Couta for stage and costume design, Giorgos Rodosthenous for musical score) and featured the use of multimedia (Nicoleta Kalatha).

In early 2007 Varnavas Kyriazis played the part of Poprishchin in Nikolai Gogol's *Diary of a Madman*, directed by Maria Mannaridou-Karsera; in February of that year the actor-director was appointed Director of THOC, a position he held up until February 2012. To date, he has directed for THOC 11 plays and has participated as an actor in numerous productions.

Meanwhile in late 2007 the Experimental Stage staged an intriguing play of the devised theatre genre. The play titled *On/Off (Life cuts)*, was directed by Lea Maleni. In 2009, and on the occasion of World Theatre Day, the Experimental Stage delivered *Incognito*, created by the actress Stella Fyrogeni and musician-performer Giorgos Christodoulides.

Despina Bembedeli made a comeback with THOC in her role as Mrs. Alving in a rendition of Henrik Ibsen's *Ghosts*, directed by Yiannis Iordanides with Stavros Antonopoulos in charge of stage design (2008). Later on, in a New Stage production, Takis Tzamyriyas directed Bryony Lavery's *Frozen*, where Andreas Tsouris stood out in the role of Ralph.

In 2009 Aristophanes' *Clouds*, directed by Varnavas Kyriazis, was performed at the Epidaurus Festival and in 2011 the dance-theatre play *Ligo akoma (A little more)* took part in the Athens Festival. The latter was directed by Thanassis Georgiou and Fotis Nicolaou, who also was in charge of choreography.

In recent years, stand-out plays include: David Eldridge's *Festen* (2009), which was based on the film by Thomas Vinterberg and directed for THOC by Neofytos Taliotis; *The sexual neuroses of our parents* (2010), directed by Yiannis Paraskevopoulos; and two performances of works by Martin McDonagh in 2011 (*The beauty queen of Leenane*, directed by Magdalena Zera and *The cripple of Inishmaan*). *The cripple* was directed by Lukasz Wisniewski, with a striking stage design work by Szymon Gaszczynski. It was a co-production between THOC and Poland's Nowy Theatre.

Από τις παραστάσεις των τελευταίων χρόνων ξεχώρισαν επίσης, το 2009, το *Festen* του Ντέιβιντ Έλντριτζ βασισμένο στην ταινία του Τόμας Βίντερμπεργκ, σε σκηνοθεσία Νεόφυτου Ταλιώτη, *Οι σεξουαλικές νευρώσεις των γονιών μας* το 2010, σε σκηνοθεσία Γιάννη Παρασκευόπουλου και δύο παραστάσεις των έργων του Μάρτιν ΜακΝτόνα το 2011: *Η βασίλισσα της ομορφιάς* σε σκηνοθεσία της Μαγδαλένας Ζήρα και *Ο σακάτης του νησιού*. Το τελευταίο σκηνοθέτησε ο Λούκας Βισνιέφσκι, με εντυπωσιακό σκηνικό του Σιμόν Γκαζίνσκι, στο πλαίσιο συνεργασίας του ΘΟΚ με το θέατρο Nowy της Πολωνίας.

Από το 2009 δημιουργείται ένας νέος θεσμός, το Θέατρο Βαλίτσα. Οι μικρές ομάδες (δύο ηθοποιοί κάθε φορά) ταξιδεύουν σε γυμνάσια και λύκεια της Κύπρου και παρουσιάζουν παραστάσεις που η θεματολογία τους αφορά τους νέους. Τα αποτελέσματα του πειράματος αυτού είναι ήδη ενθαρρυντικά ως προς την ανταπόκριση των μαθητών. Ο θεσμός ξεκίνησε με το έργο *Κορώνα-Γράμματα* της Κάτια Χένσελ, ακολούθησε το *Ναρκοπέδιο* της Πάμελα Ντυρ (2010) και το *Η μητέρα μου η Μήδεια* του Χόλγκερ Σιόμπερ (2011).

Τον Φεβρουάριο του 2012 τη διεύθυνση του ΘΟΚ ανέλαβε ο Γιώργος Γ. Παπαγεωργίου.

Το νέο ιδιόκτητο κτήριο του ΘΟΚ -γραφεία, χώροι δοκιμών και άλλες εγκαταστάσεις- άνοιξε τις πύλες του στο κοινό με θεατρικό τρόπο: η παραγωγή *Διαβολιάδα*, βασισμένη στο έργο του Μιχαήλ Μπουλγκάκοφ, σε σκηνοθεσία της Αθηνάς Κάσιου ήταν μια site specific παραγωγή που χρησιμοποίησε τους μη θεατρικούς, εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους του νέου κτηρίου.

Παρατηρούμε επίσης ότι τα τελευταία χρόνια είναι όλο και συχνότερη στις παραγωγές του ΘΟΚ η χρήση σύγχρονων τεχνικών, τόσο ως προς τη σύνθεση του κειμένου (devised theatre, συνθέσεις, διασκευές) όσο και ως προς τη χρήση νέων τεχνολογιών και κυρίως του video art, στο πεδίο του οποίου έχουν ήδη παρουσιαστεί αξιόλογα δείγματα δουλειάς.

Βρικόλακες/Ghosts, 2008

Νεφέλες/Clouds, 2009

Λίγο Ακόμα/A little more, 2007

Festen, 2009

Οι σεξουαλικές νευρώσεις των γονιών μας/
The sexual neuroses of our parents, 2010

Η Βασίλισσα της ομορφιάς/
The beauty queen of Leenane, 2011

Ο σακάτης του νησιού/
The cripple of Inishmaan, 2011

Η Μητέρα μου η Μήδεια/
My Mother Medea, 2011

Κορώνα-Γράμματα/
Heads or Tails, 2009

Ναρκοπέδιο/Mine field, 2010

Διαβολιάδα/Diaboliad,
2012

In 2009 meanwhile the Suitcase Theatre had come into being; initially it was a collaboration with the European Theatre Convention. Small groups (of two actors at a time) would visit gymnasiums and high schools in Cyprus, where they performed plays with subject matter of interest to young people. Judging by the students' response to this experiment, the prospects are encouraging. The first such play to be performed was Katja Hensel's *Heads or Tails*, followed by Pamela Durr's *Minefield* (2010), and Holger Schober's *My Mother Medea* (2011).

In February 2012 George G. Papageorgiou was appointed Director of THOC.

THOC opened the doors to its new premises -offices, rehearsal halls and other facilities- in a theatrical way with the production of *Diaboliad*, based on Mikhail Bulgakov's story and directed by Athena Kasiou; it was a site-specific production performed at the new THOC premises (not on the theatre stage, but in other spaces of the building).

In more recent years THOC has been increasingly relying on contemporary techniques, both as regards the script (devised theatre, compositions, adaptations) and the use of new technologies, such as video design, projections and motion design where some fine work has been produced.

Επίλογος

Το 1971 ο ΘΟΚ ξεκίνησε με πρότυπο το Εθνικό Θέατρο της Ελλάδας και με κλασική αντίληψη για το ρεπερτόριο. Μετά το 1974 το ρεπερτόριο διαφοροποιείται και είναι ορατή η στροφή σε πολιτικές αναγνώσεις έργων. Μέχρι το τέλος της πρώτης του δεκαετίας κερδίζει πανελλήνια αναγνώριση. Στην πάροδο του χρόνου, διεύρυνε τους ορίζοντες και την εμβέλεια της καλλιτεχνικής του πρότασης με διάφορους τρόπους. Στην Ελλάδα εμφανίστηκε στα σημαντικότερα αρχαία και νεότερα θέατρα, ενώ περιόδευσε κατά καιρούς σε διάφορες πόλεις και νησιά. Συμμετείχε σε διεθνή θεατρικά φεστιβάλ και έδωσε επίσης παραστάσεις στην πρώην Σοβιετική Ένωση, στη Ρωσία, στη Βουλγαρία, στη Γερμανία, στην Αίγυπτο, στη Συρία, στη Βρετανία, στις ΗΠΑ, στην Κίνα. Συνεργάστηκε με όλους σχεδόν τους Κύπριους καλλιτέχνες του θεάτρου, με Κύπριους που εργάζονται στο εξωτερικό αλλά και με πολλούς σκηνοθέτες, σκηνογράφους και άλλους καλλιτέχνες από την Ελλάδα ή από πολλές άλλες χώρες της Ευρώπης και του κόσμου. Έτσι, παρόλο που ο τόπος είναι μικρός, η φωνή του ΘΟΚ έφτασε σε διάφορα μέρη και ο Οργανισμός δέχτηκε καλλιτεχνικές προτάσεις από ανθρώπους με διαφορετικές πολιτισμικές καταβολές. Το ρεπερτόριο υπήρξε ευρύ, καλύπτοντας ποικίλες ανάγκες: κλασικό, μοντέρνο, πειραματικό, ξένο, νεοελληνικό, κυπριακό.

Ενδεχομένως να μην ήταν όλες οι περίοδοι το ίδιο δημιουργικές, ούτε ανοιχτοί πάντα οι ορίζοντες των αναζητήσεων. Είναι φυσικό μια μακρά διαδρομή να συντίθεται από φάσεις ακμής και φάσεις κάμψης, είναι εξίσου φυσικό άλλες παραγωγές να έχουν μεγάλη απήχηση στο κοινό ή την αποδοχή της κριτικής και άλλες λιγότερο ή ακόμα να θεωρηθούν μη επιτυχείς. Σημασία έχει ότι ο ΘΟΚ συμβάλλει σταθερά εδώ και τέσσερις δεκαετίες στην πολιτιστική ζωή και ανάπτυξη του τόπου, έχοντας στο ενεργητικό του τετρακόσιες τόσες παραγωγές, κερδίζοντας την αναγνώριση όχι μόνο στην Κύπρο αλλά και στο εξωτερικό, τιμώντας τον τίτλο του επίσημου θεάτρου της Κύπρου. Σήμερα, στην εποχή των πολυμέσων, των μεικτών τεχνικών και της ρευστοποίησης των ορίων του της τέχνης του θεάτρου, συνεχίζει τη διαδρομή του στο σύγχρονο θεατρικό στερέωμα.

Δρ Άντρη Χ. Κωνσταντίνου

Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Frederick, Λευκωσία

Epilogue

When THOC first started out, it opted to imitate the Greek National Theatre School, adopting a traditional approach as far as its repertoire was concerned. This attitude changed during the more politicised post 1974 era, and it was not long before the Cyprus State Theatre earned acclaim throughout the Greek-speaking world.

Gradually THOC's horizons were broadened both in scope and in theatrical vision. In Greece, it has performed at the most prestigious classical and contemporary theatre venues and has frequently toured various towns and islands. THOC has participated in international theatre festivals and has given performances in the former Soviet Union, Russia, Bulgaria, Germany, Egypt, Syria, Britain, the United States and even in faraway China. It has collaborated with almost all Cypriot theatre artists, Cypriots living abroad and many Greek directors, stage designers and other artists from Greece and many other countries.

Thus, despite the small size of the country, THOC's voice has reached distant lands, and the Organisation received proposals for collaboration from people from divergent cultural backgrounds. Its repertoire has been quite varied, catering to different needs: classical, contemporary, experimental, international, modern Greek, and Cypriot.

Perhaps not all the periods in its history were as creative or open to new ideas. Yet it is only natural that a time span of some 40 years should have its highs and lows, and it comes as no surprise that certain productions lacked wide appeal or were not as well received as others. What is important is that Cyprus State Theatre has for four decades been constantly contributing to the island's cultural life, with some 400 productions to its credit. THOC has been acclaimed both in Cyprus and abroad and has honoured its title as Cyprus' State theatre. Today, in the era of multimedia, of mixed techniques and new technologies that render the boundaries of theatre with other arts rather blurred, THOC has made its mark on the contemporary theatrical firmament.

Dr Andri H. Constantinou

Assistant Professor, Frederick University, Nicosia

*Translation into English: Elias Hazou
Editing of text: Dr Niki Katsaouni, Art Theorist*